

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
és
kiadóhivatal
Budapest, József-körút
5. szám.
Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Előfizetési díj:
Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Évesz évre..... 4 frt
Egyes szám 20 kr.
Mégjelen havonkint
kétszer.

Az „Achilles” Sport-Egylet, az „Aradi Korcs.-Egylet, „Magy. Testgyakorlók köre” a Beregszászi Korcsolyázó-Egylet, a „Bpesti, hegvidéki turista-Egylet,“ a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,“ a „Budapesti Torna-Egylet“ a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Debreczeni Torna-Egylet,“ az „Egyetemi Athletikai Club,“ „Első Magyar Vivő-Egylet,“ az „Ersekújvári Vivő- és Torna-Egyesület,“ a „Fertői Csónakázó-Társaság,“ a „Győri Csónakázó-Egyesület,“ a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Kolozsvári Athletikai Club,“ a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,“ a „Föv. Vivő-Club,“ a „Körmendi Athletikai Club,“ a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet, a „Magyar-Ovári Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,“ a „Makói Torna-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Lévai Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Maros-Vásárh. Torna-Egyl,“ a „N.-Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet,“ Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,“ a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nemzeti Hajós-Egylet,“ a Neptun Budapesti Evező-Egylet,“ az „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,“ a „Ó-Budai Torna-Egylet,“ a „Pécsi Athletikai Club,“ a „Pocsonyi Hajós-Egylet,“ a „Pozsonyi Torna-Egylet,“ a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,“ a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-egylet,“ a „Selmecei Akadémiai Athleta-Club,“ a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szabadkai torna-Egylet,“ a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör,“ a „Szegedi Csónakázó-Egylet,“ a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szegedi Torna-Egylet,“ a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,“ a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet,“ és az „Újvidéki kerékpár- (Bicych-egyesület,“ a „Pápai korcsolya-egylet,“ a „Torontáli korcsolyázó- és hajós-egylet,“ „Szegedi Kerékpár-egyesület,“ „Veszprémi torna-Egylet,“ „Tordai korcsolyázó-egylet,“ „Budapesti Torna-Club,“ „Zombolyai atletikai club,“ a „Szászvárosi atletikai club,“ a „Szolnoki korcsolyázó-egylet,“ a „Budapesti polgári lövészegyesület,“ „Sportkedvelők köre,“ a „Magyar Úszó-Egylet“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézeteinek.

ATHLETIKA

A magyar testgyakorlók tavaszi viadala.

A „Magyar testgyakorlók köre” mult vasárnap dél-után tartotta X. nyilvános tavaszi viadalát az ügető verseny pályán.

Az idő, mint a multkor az athléták kedvéért, úgy most a testgyakorlók kedvéért is kivételt tett és szinte váratlanul jóra fordult. A szél elállt, lemondva a futókkal való hiábavaló versenyről, a nap pedig a meggyérült felhők közül biztatóan mosolygott alá. Valamint biztató mosoly sugárzott a versenyző daliákra a tribünök felől is, melyeken nagy számban foglaltak helyet a sport iránt élenken érdeklődő bájos fiatal asszonyok és lányok.

A versenybizottság tagjai voltak: dr. Hirschfeld Antal, dr. Gerenday György, Grünwald Bernát, dr. Hudommel József, Luby Sándor, dr. Ottó József, Schomann Antal, dr. Stern József, dr. Tedesco Lajos.

A versenyek lefolyása a következő:

I. Juniorok versenye. Táv. 100 m. 8 versenyző közül első lett Büchler Mór.

II. Kerékpár-verseny. 3000 m. 11 vers. közül első Jüngling József, második Schwab Béla, harmadik Grünwald Marci.

III. Magas ugrás. 6 vers. közül első Fennesz József (Bpesti tornaklub), aki 1.80 cmt ugrott, második Kakas Gyula.

IV. Rekord-verseny 1000 m. 6 vers. közül első Malcsinek Gyula (2.48²/₅ mp.) második Kellner Gyula (Bpesti tornakl), harmadik Glück Izidor.

V. Versenytorházás a korláton A győz-

tes szokás szerint Müller Dávid lett, a ki a gyakorlato-
kat perfekt szabattossággal végezte.

VI. Sikfutás. 100 m. 10 vers. közül első Waisz Ármin (11 mp.) második Záborszky István (M. A. Cl.)

VII. Súlyemelés. Szabálytalan emelések miatt a díjak nem adattak ki.

VIII. Kerékpárverseny. 5000 m. Erős küzdelem után első Nagy Dénes (8 p. 46²/₅ m. p.) második Jüngling József, harmadik Schwab Béla. (Ez versenyzett Codyval, az amerikai híres lovassal)

IX. Súlydobás a magasba. A győztes Freund Sándor lett, a ki a 16 fontnyi golyót 5.70 m. magasra dobta.

X. Koronázási jubileumi emlékverseny. Sikfutás 200 m, első Weisz Ármin 23 mp. alatt második Záborszky István (akinek ma rossz napja volt) harmadik Temple Rezső (M. A. C.)

XI. Versenytorházás a nyujton. A győztes ismét Müller Dávid.

XII. Sikfutás térelőnyvel 800 m. Első Malcsiner Gyula, második Guttman Károly, harmadik Temple Rezső.

XIII. Kerékpárverseny térelőnyvel. 3000 m. Első Schwab Béla, második Jüngling József, harmadik B. Beszedits Iván.

XIV. Vigaszverseny 200 m. Győztes Guttman Károly.

A közönség érdeklődését ez érdekes és többnyire szép eredményekkel végződő versenyeken kívül még egy sátor is vonta magára, mely a versenyter közepén van föllállitva, s melyben Cody, a „cowboyk királya” tanyázik szép fiatal nejjével, kis fiával és lovászaival, kiknek mind hosszú lengő hajuk van, mint a gazdájuknak. A sátor igen lakályos, és két részből áll: a „szalomból” és a hálószobából. A revolver itt is mindig az ágyon fekszik, mert Cody attól tart, hogy a közbiztonság Budapesten sem sokkal jobb, mint a prairieken — s talán igaza van.

A Lawn-tennis versenyeket, melyeket a budapesti (budai) tornaegylet a kedvezőtlen időjárás miatt ismé-

elve kénytelen volt elhalasztani m. hó 21-én délután artották meg előkelő közönség jelenlétében a Sz. János kórház közelében levő játszóhelyen. Nevezett 10 hölgy és 10 férfi, a kik mindannyian kiáltak a küzdterre. Háromszori mérkőzés után a Krenedics Gyula, Argay János és Bély Mihály urakból álló versenybírótság az első nyerteseknek Féry Auróra kisasszonyt és Vanicsek Lászlót, második nyertesnek pedig Balassa Bertá kisasszonyt és dr. Ernyey Pált jelentette ki, míg a leginkább favorizált Mendelényi Irma k. a. és Dürr Károlynak főképen a felkerekedett erős szél behatása folytán — csak a harmadik hely jutott.

Torna- és vivo verseny volt Kecskeméten m. hó 23-án. Lovas (Röszler) Gyula jó hírnevű torna és vivómester rendezte növendékeivel. A versenyen részt vett Müller Dávid is és remek szép mutatóványaival el is vitte Kecskemét város első díját, egy értékes ezüst dohányszelenczét. Jó partnere volt Garzó Béla és Neumann Miksa. A vivás érdekes volt és Koraczek József, Garzó Béla, Darányi Ferencz győzelmével végződött, míg a birkózásban Rónai B., sulyemelésben Angyal Vidor győzött, ki 60 kilót nyújt fel egy kézzel. Érdekes volt Magyar Endre és mestere vitőr-vívása a „Grand Salut“-val és Neumann Miksa és a mester ökölvívása. Lovas vivómester különben az ősszel vagy tavasszal országos torna-, vivo- és bicykli-versenyt fog rendezni.

Magyar Evezős-Egyletek országos szövetsége.

A Budapesten 1894. július 1-én délután 5 órakor tartandó nyilvános evezős versenyre következő nevezések érkeztek:

A csapatok az indításnál a sorszámok szerint a szigeti parttól számítva fognak elhelyeztetni.

I. **Junior négyes verseny.** 1. „Neptun“ evezős egylet: ifj. Hállay Ferencz, Procopius Béla, Varjassy Dezső, Gorove Árpád, kormányos: ifj. Szabó Gyula. 2. „Nemzeti hajós egylet“ Kobetrusch Gyula, Turnovszky Andor, Szandtner Gyula, Péch Kálmán, kormányos: Pitroff Kornél.

II. **Bajnoki skiff-verseny.** 1. „Neptun“ evezős egylet: Dietzl Gusztáv. 2. „Nemzeti hajós egylet“ Lintner Sándor bajnok. 3. „Szegedi csónak-egylet“ Meák Gyula.

III. **Nemzetközi négyes verseny.** 1. „Neptun“ Porteleky László, Degré Miklós, Nessi Ernő, Perger Ferencz, kormányos: Kleiner Gyula. 2. „Nemzeti hajós egylet“ Hübner Ernő, Mayer Gyula, Szent-Györgyi Imre, Pánczél Ottó, kormányos: Pitroff Kornél. 3. „Union“ bécsi evezős egylet: Pobisch Jenő, Binder T. János, Satzinger Frigyes, Hoffmann Lajos, kormányos: Beznicek Lajos.

IV. **Államdíj (Junior négyes).** 1. „Neptun“ evezős egylet: Procopius Béla, Knorr Elek, Ulrich Gusztáv, Koós Elemér, kormányos: Szabó Gyula. 2. „Nemzeti hajós egylet“ Kobetrusch Gyula, Turnovszky Andor, Szandtner Gyula, Péch Kálmán, kormányos: Pitroff Kornél.

V. **Juniorok skiff-versenye.** 1. „Torontál egylet“ (Nagy-Becskerek) Zsiros Imre. 2. „Nemzeti hajós egylet“ Csuka Lajos. 3. „Győri csónakázó egylet“ Kisgeszényi Szabó István. 4. „Neptun evezős egylet“ Szendey Béla.

VII. **Tiszai regatta szövetség vándordíja. Négyesv.** 1. „Neptun evezős egylet“ Nessi Ernő, Degré Miklós, Perger Ignác, Perger Ferencz, kormányos: Kleiner Gyula. 2. „Nemzeti hajós egylet“ Hübner Ernő, Mayer Gyula, Szent-Györgyi Imre, Pánczél Ottó, kormányos: Pitroff Kornél.

VIII. **Balaton díj. Kettős (Doublescul).** 1. „Neptun“ evezős egylet Dietzl Gusztáv, Szendey Béla. 2. „Nemzeti hajós egylet“ Lintner Sándor, Csuka Lajos.

Az V. és VII verseny között az elmaradt Pair-oar verseny helyet matröz verseny fog tartatni, minélfogva a verseny feltételekben közzétett sorrend változatlan marad.

A versenybizottság.

A budapesti regatta verseny, ma délután 6 órakor fog a Margit sziget mellett megtartatni. A verseny-bizottság következőképen alakult meg:

Elnök: Bedő Albert. Alelnök: Rónay Jenő (Nagybecskerek.) Bizottsági tagok: Andrassy Géza gróf, Bittó Aurél, Fülepp Kálmán, König Sándor, Hets Antal (Győr), Jankovich Miklós, Mihalkovits Tivadar (Győr), Nyilassy Pál (Szege.), Pánczél Ottó, Pap Géza. Stettner László, Vásárhelyi Béla és Vincze Miklós (Arad). Versenyrendező: Mészáros Ferencz. Indító: Kiticsán Zsiga. Időmérő: Csizik Béla. Pályabírák: Radány Dezső és Szekrényessy Lajos. Versenybírók: Hausser Adorján, Szendey Béla. Pályabíró: Kovách-Sebestyén Aladár.

A versenyen részt vesz a Neptun, Nemzeti budapesti egyleteken kívül a szegedi, győri és nagybecskereki evezős-egylet. A bécsi „Union“ is kilátásba helyezte részvételét. Az egyes versenyekben sok induló nem lesz, de rendkívül érdekesnek ígérkezik a küzdelem a Nemzetinek és „Neptun“-nak Bécsben külön-külön győzött, de együtt még nem mérkőzött négyes csapatjai között. A két egylet szorgalmasan készülődött a versenyre s valóban alig lehet előre megmondani, vajjon sikerül-e a Nemzeti kitűnő senior-négyesének a Neptun eddig le nem győzött négyes-csapata ellen diadalt aratni. Igen érdekes lesz tehát a fehér és fekete csikos dressek harca.

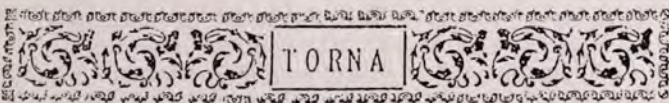
A nézőtér az alsó Margit-sziget pesti részén lesz, külön elkerített és ülésekkel ellátott széles területen. A közönség szórakoztatására katonazene fog játszani, az alsó-szigeti vendéglő pedig a versenyterre lesz áthelyezve. Valamennyi budapesti csónak-egylet ki fog vólni s a közönség husz-harmincz tarka evezős-csapatban fog gyönyörködhetni. A csónak-egyletek s a szigeti part föl lesz lobogózva, úgy, hogy kicsiben a Themse-parti regatták képét fogja a készülődő vízi-ünnepély mutatni.

Magyar evezősök diadala. A június 24-én délután megtartott regattaversenyen a magyar evezősök fényes diadalt arattak, a mennyiben a legjobb külföldi egyletek ellenében ötször győztek. A „Neptun“ budapesti evezős-egylet érte el a legszebb díjat a great attractiont a Bécs város által felajánlott vándordíjat ismét, és pedig most már nyegedizben nyerte meg: Perger Ferencz, Perger Ignác, Degré Miklós és Dietzl Gusztáv evezőseivel. Az egylet tagjai közül a következő juniórok nyolczas versenyében győztek: Koós Elemér, Ulrich Gusztáv, Varjassy Dezső, Procopius Béla, Gorove Árpád, Kleiner Gyula, Hállay Ferencz, Knorr Elek. Kormányos: Hauzer Adorján. — Az első osztályu négyes versenyt igen könnyen a Neptun négyes csapata vitte el. Perger, Perger, Degré, Dietzl. Kormányos: Szabó Gyula. A Nemzeti hajósegylet a II. osztályu négyesben és a vendégek versenyében aratott erős küzdelem után fényes

győzelmet. Evezősök: Hübner Ernő, Szentgyörgyi Imre, Mayer Gyula, Pánczél Ottó (korm. Pitroff Kornél. Egészen véve a kilencz versenyszám közül a magyarok ötben haladtak el győztesen a birói páholy előtt.

Az észak-német regatta-egylet versenye. Kieiből sürgönyzik, hogy m. héten ment végbe az észak-német regatta-egylet versenye. Vilmos császár a „Meteor“-hajóján vett részt a versenyen. A császárné a „Grille“ jelzőhajóról nézte végig az ünnepélyt. — A Frigyes császárné által alapított tiszleletdíjat a „Meteor“ yacht nyerte meg, a melyen Vilmos császár volt. Délután résztvett a császár a tengerész-akadémiában rendezett lawn-tennis játékban.

Nők a csónak versenyben. Csak a napokban közölték a tapok, hogy a párisi Sorbonneban arról tanácskoznak, hogy az olympiai játékokat feltámasszák még hamvadó porukból. A fin de siècle ezerféle sportüzöje közt az amazonok már megjelentek az ókori sportozók gárdájából. Persze a legmodernebb kiadásban. Előkelő főnem urí nők, a legjobb társaságból valók, a kik a — regattázás sportjának bódolnak. Már a múlt évi szegedi regattán is feltűnt a nagybecskereki „Torontál“-egylet női négyevezőse, mely akkor versenytárs hiányában idő ellen evezett végig a szöke Tiszán. Az ez idei július 8-iki regattára beérkezett nevezés szerint azonban már küzdelem, heves amazon-harcz ígérkezik, mert a tiszai regattai regatta-s. övetség két legriválisabb egylete, Temesvár és Torontál méri össze evezős hölgytagjainak erejét. A „Torontál“ klinker négyevezőset Rónay Jenő főispán állította össze, s a csapat strókosa a főispán neje. Rónay Jenőné, 3-as Hegedűs Erzsébet, 2-es Mihalovics Etta, 1-es Vattay Margit k. a. A „Temesvár“ csónakázó-egylet hölgy-crewjában a kormányos Hilt Lajos, evezősök: Kovácsics Ella k. a. (stroke), Krivácsy Margit k. a. (3-as), Plauschics Viola k. a. (2-es) és Menezser Margit k. a. (1-es). Érdeklődéssel várjuk ezt a matchot. A szegedi regatta többi hét versenyszámára is elég érdekesek a nevezések. A versenyekben a budapesti „Neptun“, a szegedi a temesvári, az aradi „Maros“ s a nagybecskereki „Torontál“-egylet vesz részt.

Tornatanítás a középiskolákban.

A soproni tanítóképző intézetben a lefolyt múlt tanévben a testgyakorlás a I—IV. osztályban hetenként 2 óráig tanított. A vezénylet szerinti sorakozás, igazodás, fordulatok s szabad gyakorlatokhoz való felállás begyakorlása. Fej-, derék-, váll-, csípő-, kar- s lábgyakorlatok. Összetett lábgyakorlatok. — Menet- s szabadgyakorlatok összekötve. Rendgyakorlatok. Füzérek, tornajátékok, vasbot gyakorlatok Jaeger rendszere szerint katonai rendgyakorlatok. Szergyakorlatok: a nyújtón, gyűrűhintán, korláton, lovon, lábtón, mászókötélen, bakon, rohamdeszkán stb.

A IV. évfolyam növendékei az iskolai év három utolsó hónapjában a rendes testgyakorlati órán utasítást nyertek a tűzoltás körüli teendőkben s gyakorolták magukat a tűzoltó-fecskendő használatában. A tanítás-

nak ezt a részét ez évben is ingyen teljesítette Rösch Frigyes nyug. főreáliskolai tanár és tűzoltó főparancsnok úr.

A pápai ref. főisk. ifjuság tornaversenynyel egybekötött tornavizsgálója m. hó 15-én volt. Érdekl. nézte végig a főisk. tornakertben megjelent nagyszámú közönség a fiatal tornászok ügyes mutatványait. A szépen sikerült ünnepet Kis Ernő h. igazgatónak lendületes beszéde zárta be, mely után a jutalom és a versenydíjak kiosztása következett. A siker érdeme Borsos István tornatanáré, kinek vezetése alatt az ifjuság ez idén is dieséretes előmenetelt tanusított. A tanulók jutalmazására kiadott 84 ft; és pedig Oláh Géza VIII. o. t. 20 ft, Perczel László VIII. o. t. 16 ft, Schirckhuber VII. o. t. 18 ft, Horváth Dezső VI. o. t. 16 ft; Mohácsi János II. o. t. II. dobos 2 ft, Horváth Lajos III. o. t. I. dobos 2 ft; Ötvös József IV. o. t. 2 ft, T. Hajnoczky Béla ur 3 ft ajándékából 2 ft, Jakab István V. o. t. 1 ft, pedig Edelényi Lajos IV. o. t. kapott jutalmul. Tek. Barthalos István ur 2 ft ajándékát Marlovich Ferencz nyerte el. Versenydíjakra kiosztott az iskola 48 koronát. A versenyek a következők voltak: Első osztálybeliek számára póznamászás. Első lett Koltay Kálmán, jutalma 3 korona; második Spiegel Pál, jutalma 2 korona; harmadik Hegedűs József, jutalma 1 korona; Második osztályiak számára póznamászás. Első Krausz Sándor, jutalma 3 kor., második Schlézinger Béla, jutalma 2 kor.; harmadik Tima Zoltán, jutalma 1 kor. Harmadik osztály számára kötélmászás. Első Jakab János, jutalma 3 kor.; második Szigethy József, jutalma 2 kor.; harmadik Horváth Lajos, jutalma 1 kor. Negyedik osztály számára kötélmászás. Első lett Czike Zoltán, jut. 2 kor. második Varga József jut. Két korona; harmadik Patkó Károly, jut. Egy korona. Ötödik osztály számára távolugrás. Első Ötvös József, kinél a két ugrás összege 10 m. 30 cm., jut. 3 kor.; második Stindl Kálmán, jut. 2 kor.; harmadik Jakab István 1 kor.; Hatodik osztály számára távol ugrás. Első Horváth Dezső kinél a 2 ugrás összege 49 m. 60 cm., jut. 3 kor.; második Baldauf Gusztáv, jut. 2 kor.; harmadik Vermes Lajos, jut. 1 kor. Hetedik és nyolcadik osztály számára magas ugrás. Első Oláh Géza, VIII. o. t. 178 cm. magassággal, jut. 4 kor.; második Kóczán Aladár VII. o. t. jut. 2 kor. Az összes tanulók számára versenyül volt a rud ugrás. Első Horváth Dezső VI. o. t., jut. 4 kor.; második Kóczán Aladár VII. o. t., jutalma 2 korona.

A kapuvári állami polgári fiúiskola ezidei tornaversenye az uradalmi majorban levő ugynevezett régi temető téren kedvező szép időben az iskolai gondnokság elnöke, számos tagja, a tantestület tagjai és nagy számú közönség jelenlétében múlt hó 17-én délután 5 órakor ment végbe. A versenyen győztesek lettek a következő tanulók: 100 méteres síkfutásban első díjat vagyis elismerő oklevelet és egy koronát kaptak: Spielmann Gyula, Kontor Gyula I. oszt. és Kovács Gyula II., Strobl Márton III. oszt. növendékek, mint első győztesek a 100 méteres síkfutásban. Egy-egy korona II. díjat nyertek mint a 100 méteres futásban másodiknak érkezettek: Deutsch Gyula I. o., Lebich Lőrincz II. o., Spitzer Sándor I. o. és Kontor Károly III. o. növendékek. A 150 méteres akadályversenyben első győztesek voltak és elismerő oklevelet s egy koronát kaptak: Pertl István és Heinrich József V. oszt. tanulók; második díjat vagyis elismerő oklevelet és egy koronát nyert Pödör István II. o., második díjat 1 koronát Wittman Zoltán I. oszt. és 20 fillér mellékdíjat Spielmann Gyula I. osztályu növendék.

A szármári kir. kath. főgymnasium torna versenye.

1894. június 14.

Jelen voltak: Mészlányi Gyula megyés püspök, Novák Antal nagyprépost, Irsik Ferencz dr. Keszler Ferencz pápai prelátnok, Böszörményi Károly kir. tanácsos polgármester, dr. Kádár Ambrus kanonok, Éricz Ernő a magyar kir. államvasutak főgyógyfelügyelője, Dénes Lajos kir. ügyész, Toperczer Kálmán, kir. törvényszéki bíró, a csász. és kir. hadsereg, valamint a magy. kir. honvédség tisztikarának több tagja, az érdeklődő szülők és a városi művelt közönség igen szép számmal.

A verseny programja a következő volt: I.—IV. osztály: 1) felvonulás négyes sorokból nyolczas sorokba, 2) 4—6 ütenyű szabadgyakorlatok, 3) verseny rudmászás I.—IV. o., 4) versenyfutás I. és II. o., 5) verseny magas és távugrás III. és IV. o., 6) versenyfutás III. és IV. o. V.—VIII. osztály: 1) felvonulás négyes sorokból nyolczas sorokba, 2) 4—6 ütenyű szabadgyakorlatok, 3) versenykötélmászás V.—VI. o., 4) verseny magas- és távugrás V.—VIII. o., 5) verseny rudugrás VI. o., 6) verseny súlydobás távolba (10 kiló) V.—VIII. o., 7) bakugrás V. o., 8) gyakorlatok a lovon VI.—VIII. o., 9) birkozás, 10) súlyemelés (18, 30 és 50 kiló) V.—VIII. o.

Az iskolai játékok közül bemutatottak: I. o. bárány és farkas, II. o. fehér és fekete, III. o. héja és kottló, IV. o. kigyófutás, V. o. körfutó, VI. o. labdakergető, VII. o. labdahajszoló.

A versenybírószág állott: Jaskovics Ferencz, Löfler József tanárokból és Erdélyi Imre tornatanárból. A versenybírószág, mint győzteseket, „elismerő okirat“ elnyerésére a következő 51 tanulót ítélte: az I. osztályból: Rosenfeld Arthur, Bágyi Károly, Szegedy Pál és Vehr Rudolfot mászásban és futásban tanúsított ügyességért, Erdélyi Gézá és Szerdahelyi Károlyt futásban tanúsított ügyességért. A II. osztályban: Erdélyi Béla Tanódi Endre, Merker Márton, Fischer József és Böhm Andrást mászásban és futásban tanúsított ügyességért, A III. osztályban: Böhler Jánost mászás, ugrás és futásban, — Brózik Engelbert mászás és futásban, — Gyüre István, Tóth Tibor, Déri István mászás és ugrásban, — Uray Géza, Apagy Aladár és Méder Mihályt ugrás és futásban tanúsított ügyességért. A IV. osztályban: Flontás Demetert mászás, ugrás és futásban, — Lükő Sándor, Monó Ferencz és Reich Sándort mászás és ugrásban, — Speidl Zoltán, Radeczky Károly és Baumgarten Györgyöt ugrás és futásban, — Lakatos Gézá és Miller Bélát mászás és futásban tanúsított ügyességért. Az V. osztályban: Gáspár Józsefet kötélmászás és birkozásban, — Nájvár Józsefet, kötélmászás, magas ugrás és súlydobásában, — Tyuskay Istvánt távol ugrás, bakugrás és birkozásban, — Melega Sándort magas ugrás és birkozásban, — Pászkan Mihályt és Szigethy Gyulát kötélmászásban tanúsított ügyességért. A VI. osztályban: Kreuier Jánost, Stefan Ágostont és Irsik Lőrinczet az összes versenygyakorlatokban tanúsított ügyességért, Fényes Miklóst távol- és magasugrás, súlydobás és lovonvégzett gyakorlatokban tanúsított ügyességért. VII. osztályban: Hermann Venczelt és Nagy Jenőt az összes versenygyakorlatokban tanúsított ügyességért, Tivadar Györgyöt magas és távolságugrásban, — Lükő Gézá magas ugrás és birkozásban tanúsított ügyességért. A VIII. osztályban: Kertészffy Jánost az összes versenygyakorlatokban, — Blascok Gyulát és Buttykay Gézá magas- és távolság ugrásban tanúsított ügyességért.

A legügyesebb versenyzők jutalmazására Mészlányi Gyula megyés püspök ur tizennégy koronát, a helybeli t. tornaegyesület egy tíz frankos aranyat, a főgymnasiumi tanári kar 10 koronát voltak kegyesek adományozni. A kegyes adományozóknak e helyen is hálás köszönetet mond a főgymn. igazgatósága.

Ez adományokat a versenybírószág a következő jeles tornászoknak ítélte: Hermann Venczel VII. o. tanulónak 10 frankos aranyat, Nagy Jenő VII. o. tanulónak 6 koronát, Kreuter János VI. o. tanulónak 5 koronát, Stefan Ágoston VI. o. tanulónak 5 koronát, Nájvár József V. o. tanulónak 4 koronát, Speidl Zoltán IV. o. tanulónak 4 koronát.

A tanulók zöme általában az egész év lefolyása alatt nagy kedvvel végezte a tornagyakorlatokat, mégis kiemelendő e tekintetben az V. és VI. o., a mely orárolórára fokozódó kedvvel és állandó kitartással tett eleget ebbeli kötelességének.

Elismerés illeti még Erdélyi Imrét, a mestert a szép eredményért, mely a tavalyi sikerhez képest is haladást mutat s köszönet az intézet t. igazgatóságát, hogy a n. k. is élvezetes délutánt nyújtott.

A testi nevelés fontossága általában, különösen korunkban.

Irta: Wirth Gyula.

II.

S ha valaki az ifjúsági testnevelés intenzívebb kezelésének szükségességét, kivált hazánkban, mindezek után is mosolygva vonná kétségbe, vessen egy pillantást a statisztika száraz, de megdönthetetlen és szomorú adataira, elszomorodva fog nekünk igazat adni. Ha ép a többször említettem, testmozgásokat kivált hazánkban alig végző intelligens osztály halálozási arányszámait tekintjük, a mely osztály pedig egyedül van hivatva élte munkásságával hazánk szellemi haladását a külföldével versenyképessé tenni, s melynek hasznos tagjajul nevelni a középiskola is ifjúságát, valóban lesújtva kell szemlélünk a száraz eredményeket, melyekre e téren Dr. Fodor József jutott. Szerinte a magyar művelt férfiú közép életkora csak 59.3 év, míg ugyanaz Angliában 70.6, Németországban 68.1, sőt ausztriai szomszédainknál is 65.1 év. A magyar intelligencia tehát körülbelül 11 évvel rövidebb életű, mint az angol, 9-czel, mint a német, és 6-tal, mint az osztrák. Ha a férfi önálló és hasznos tevé munkálkodását, melyet a társadalomnak s hazájának hozhat, a 25-ik életév bezártától számítjuk, mert hiszen legalább addig tartott iskolázása, marad a hasznos munkára a magyar társadalom bajnokának 34.3 év, az angoloknak pedig 45.6, azaz teljes $\frac{1}{3}$ munkaidővel több, több pedig épen abból a korból, midőn a férfi, tudását az élettapasztalatok napsugarán megérelve és megnemesítve, legtöbb értékű munkáit végezhetné hazája javára. Mily rettenetes, mily pénzértékben kiszámíthatatlan veszteség ez a magyar társadalomra, a hazára!*) De hát miért hozom én föl ezt a látszólag fejtegetésem szomorú epizódját képező, de vele egybe nem függő jelenséget? Azért, mert ha egybevetjük az angol intelligens ifjúság erőteljes és intenzív üzött testgyakorlatait, mely ott az iskolában megkedvelve többé-kevésbé a felnőttek életpraxisába is átmegy, továbbá a német rendszeres, de hatalmas energiával üzött iskolai tornázást hazai sirlamas semmittevesünkkel, nem szembeszökő-e itt az okok és okozatok kapcsa? Hazánk rövid évtizedek alatt a szellemi haladás terén rettenetes munkát végzett. Ha azt akarjuk, hogy az elért fokot ne csak megmaradjon, hanem az európai civilizációval lépést is tarthasson, népünk öserejét nem szabad az egyoldalú munkában kimerülni hagynunk, hanem a szellemi munkára erős,

*) V. ö. Méhely Lajos értekezését: Gondolatok a magyar tanuló ifjúság testi nevelés ügyében. „Égyet. Közokt. Szemle“ 1891. decz. és 1892. jan. füz.

munkabíró testet kell adnunk ifjúságunknak, hogy szervezete annak terhe alatt össze ne roskadjon, mit különben hazánknak a nyugati és keleti nagy nemzetek közé beékelten exposit helyzete is sürget, mert testileg elsatnyult faj képtelen lesz azt a lelki erőt és lelkes bátorságot sem kifejteni, mely nagy megpróbáltatások idején a tömegekkel szembeszálljon s hazáját megvédje. Ilyenek pedig nagyon is várhatók korunkban. Úgy a nyugatról fenyegető szellemi túlszárnyalás, mint a keleti tömegek brutális elborítás ellen hazánkat úgy védhetjük meg biztosan ha testileg s lelkileg ép és bátor ifjakat nevelünk. Nem az ágyuk sokasága, hanem bátorlelkű és képzett férfiak sokasága menti meg hazánkat minden megaláztatástól.

Magától értetődően, hogy úgy az eddigiekben, mint következő fejtegetéseimben is a testi nevelést nem egész teljességében, hanem csak a testnek úgynevezett fejlesztését érintem a testmozgások által, mivel a test elhanyagolásának káros következményeit már részben fesoroltam, hátra van, hogy a testmozgásoknak, melyeket egy szóval testgyakorlatoknak fogok nevezni, a testre és lélekre eszközölt legfőbb hatásairól szóljak, hogy azoknak fontossága, és hiányuknak káros visszahatása testre és lélekre egyaránt, annál feltűnőbbé váljék.

A táplálkozás, ruházat etc., melyek a test növelését, de nem fejlődését eszközlik, mivel a nevelőnek e téren legfeljebb a maga gyermekein lehet hatásköre, az iskolának nem, értekezésem tárgyát nem képezhetik.

A testgyakorlás hatásai a testre. Physiologicus és hygienicus hatások:

A élet mozgás, a mozgás az élet. A kis gyermek még alig tud lábán megállani, már a legkülsőbb mozgásokat hajtja végre: Kapkod a fénylő tárgy után, hánykolódik, mosolyog, vagy sír (az utóbbi is mozgás, még pedig hatalmas tudógyakorlat); mikor pedig annyira vitte, hogy lábain mozogni, futni, játszani tud, nincs az a szigor, mely ebbeli fékezhetetlenségét korlátozni tudná. Ne is tegyük, a természet követeli ezt, a test, mely mozgás nélkül ép úgy nem fejlődhetik, mint a virág mosolygó napsugár nélkül, a felhalmozott őserő, mely munkára vágyik. Jaj az oly gyermeknek ki órákig egy helyben ül vagy áll! ott az életrealitás hiányzik. Minél életrealóbb a gyermek, annál elevebb, mozgékonyabb. Így van az a fiatal állatoknál is; azzal mutatják, hogy élnek, hogy mozognak, s minél életrealóbbak annál nyugtalanabbak. A természet mutatja, hogy az élet mozgás, s mozgás nélkül nincs fejlődés, nincs élet.

Az emberi test mozgásait 3 tényező okozza: Az agyvelő, mint a lelki inger forrása, a mozgató idegek, mint közvetítők, s az izmok, mint az erő, a tömeg: Az agy a vezér, az idegek a vezér parancsaival tovaszárguldo futárok, az izmok pedig a parancsokat végrehajtó katonák, a tömeg, az erő. Innét van, hogy a testgyakorlatok nem csak az izmokra, hanem a másik kettőre is fejlesztőleg hatnak.

Folyt. köv.

Testgyakorlás a felsőbb leányiskolában.

Irta: Freyler Berta.

A leányok tornászása, mint iskolai tantárgy, még mindig nem foglalja el azon helyet, melyet fontosságánál és egészségügyi hatásánál fogva megérdemel. A fővárosi szülők örömmel fogadják ugyan, hogy gyermekeik az iskolában tornászhatnak, de a vidéki városok lakói még idegenkednek a leányok tornászásától. Ennek okát azonban csak azon körülményben keresem, hogy

a lányok rendszeres testgyakorlata még szokatlan a szülők előtt és miután ennek kedvező hatásáról még nem győződtek meg, nem is részesíthetik azon elismerésben, mely azt megilleti. Jelen sorok írására azon óhajom bátorított fel, hogy a szülőkkel és mindazokkal, kik a gyermekek nevelésével foglalkoznak, megkedveltessem a leányok tornászását. Tanítása körül szerzett tapasztalataimat és szerény véleményemet olyan formán szeretném kifejezni, hogy a szülőket és gyermekbarátokat meggyőzzem a leányok testgyakorlásának fontosságáról és megnyerjem nézetüket a tornászat módjának.

A nevelés feladata, hogy a gyermek testét és szellemét harmonikusan fejleszse és művelje azon fokig, a melyet a test és a szellem a bennök rejlő tehetségek alapján elérhet. Az iskolai nevelés közben minden tantárgy a szellemet műveli, csak épen a testgyakorlat nevel és erősíti a testet. E nélkül az iskola nem is töltene be teljesen feladatát, mert elmulasztja a nevelés egyik célját. A testi erőt — épen úgy mint a szellemi, ismétlődő gyakorlás által lehet fejleszteni és fokozni; azért ha a leányok testét erősíteni és edzeni akarjuk, nekik okvetlenül kitaró és mindenoldalú mozgást kell végezniük. Épen az iskoláztatás ideje alatt kell nagy gondot fordítani a leányok testi nevelésére, mert a naponta több óráig tartó csendes ülés gátolja a test fejlődését.

A felsőbb leányiskola jelenlegi rendszere hetenkint 26—28 tanítási órában foglalkoztatja a növendéket és ezen órák közül 2 órát szánt a test erősítésére, a többi idő kizárólag a szellem fejlesztésére használtatik fel. Ezen arányból látjuk, hogy a testgyakorlattal töltött idő ugyanis a minimumra van leszállítva. Erre a költő ternaóra okvetlenül szüksége van a gyermeknek, ha nem akarjuk, hogy teste és annak egészsége kárt szenvedjen. Bár minden nap volna egy-egy tornaórája minden gyermeknek, hogy a csendes ülés és feszült figyelem után a testmozgás és a szabad játék visszaadják testének és szellemének a ruganyosságot! Minthogy ilyen beosztást még egyelőre nem remélhetünk, használjuk fel a rendelkezésünkre álló kevés időt minél jobban és tornásztassuk a gyermekeket, a mennyire ezt az idő rövidsége csak megengedi.

Két éven át tanítottam leányokat tornászni és örömmel tapasztaltam, hogy majd minden növendék szerette a tornaórákat. A folyó iskolai évben 104 gyermek közül alig van 4—5, a kik nem mutatnak nagy kedvet a testgyakorlás iránt. Hogy a gyermekek szeretnek tornászni, az arra mutat, hogy természetük megkívánja a mindenoldalú, változatos mozgást, hogy testi erejüknek nagyobb mértékben való kifejtése náluk életszükséglet. Igaz, hogy játék közben is sokoldalú mozgást végeznek, de a vezényszó és az együttes tornászás talán fokozzák az érdeklődést és a jókedvet.

A tornászás fontossága még a serdülő 13—14 éves lánykákra nézve is kiemelendő, kik koruknál fogva már nem szeretik a futással, ugrással és más mozgással összekötött játékot, hanem inkább csendesen ülve merengnek a jövőbe. Ezt azért említem fel, mert a legtöbb esetben épen a vérszegény lánykák, kiknek pedig még többet kellene mozogniuk mint egészséges társnőiknek — nem szeretnek szaladgálni. T. i. a vérszegénységgel járó lassúság és néha fáradtság tartják vissza őket a játszástól. Az ilyen gyermekeknél a testgyakorlás eszközli a szükséges mozgást és annak kötelező volta legyőzi a bágyadságokozta tunyaságot.

A testgyakorlat hatása kétféle, u. m. élettani és lélektani. Mind a kettő a lehető legjobb és épen kedvező hatásánál fogva, mely közvetlenül és közvetve is érezhető, lesz a tornászás hasznos és kellemes egyaránt.

Testgyakorlás közben minden izomban nagyobb és erőteljesebb összehúzódás jön létre. Együttal a vér keringése rohamosabb és gyorsabb, minnek következtében a véredények legvégső részeibe is nagyobb mennyiségben tolt a vér. A nagyobb mértékű vérkeringés a tudó működését élénkíti és erősebb lélekzést hoz létre. Ez maga után vonja a vérnek nagyobb fokú oxydatióját, és ha ezen élenyült vér a testet áthatja, akkor jön létre azon feltűnő kellemes érzés, mely bár nagy izommunkának a következménye, távolról sem a fáradság érzete, hanem határozottan üdőségnek mondható. Ez áthatja a test minden részét és tagját és mégis egységes jólesést idéz elő.

Az egész szervezett fokozott élettevékenységet fejt ki minnek következtében nagyobb étvágy jelentkezik. Nagy mértékben hat még az alváásra is, a mennyiben az izomrendszer a kifejtett nagy munka következtében nyugodt alvást idéz elő. Jelentékeny még azon tény, hogy a vérkeringés a test végső tagjai felé irányított és így a vér nem toltulhat az agyvelőbe.

A tornázás lélektani előnyei közül kiemelem annak hatását a kedélyre és az akaratra. A változatos, szórakoztató foglalkozás és kellemes érzés együtthatása kedélyes hangulatot teremtenek, mely ha gyakran ismétlődik, tartóssá sőt állandóvá válik. Hozzájárul még a siker érzete is és az ezzel járó öröm, a mit minden fokozatos haladás és így a testi erősödés is magával hoz. A fokozatos erősödéssel együtt jár a gyermeknek bizalma önmagában. Értzi, hogy erejében mennyire bízhatik, tudja mekkora erőnek tud ellentállani. A vezényszóra végzett izomgyakorlat arra képesíti, hogy ő is rendelkezhetik t. i. lelke rendelkezhetik teste fölött. Az öntudatos erősödés fejleszti az akaraterőt.

Mint említém, még a tornázás módját óhajtom megismertetni. Ezt a tárgy célja határozza meg. A felsőbb leányiskolai növendékek testgyakorlata nem végcél, a mennyiben nem egyes, vagy az összes gyakorlatok elsajátítását akarjuk elérni, tulajdonképen csak eszközül szolgál arra nézve, hogy a tornász teste és minden tagja erősödjék és ügyesdjék. Ez a cél határozza meg a tanítás módját is, melynek első feltétele, hogy a tornász lánynak korához, testi fejlettségéhez és értelmiségéhez alkalmas gyakorlatokat végeztessünk vele. Kezdő tornásznál minden erőfeszítés nélkül kivihető gyakorlatokat kell alkalmazni. Ugyanez áll gyenge és fiatal korú leányokra nézve, kikkel csak lassan és a fokozat szigorú megtartásával szabad a nehezebb és több erőt igénylő gyakorlatokra átmenni, a szerint a mint a gyermek ereje fokozatosan gyarapodik. További feltétel és okvetetlenül figyelembe veendő, hogy minden izmot egyenlő mértékben kell gyakorolni és hogy a gyakorlatok kiterjednek minden izomra. Ezen utóbbi feltételt már azért is meg kell valósítani, mert változatos és szórakoztató lesz. E szerint végeztek gyakorlatokat a nyakkal, törzsszel, kézzel, karral és lábbal, majd két taggal együttesen, egyenoldalú, azután ellenoldali irányban, majd pedig felváltva. A szabadgyakorlatokat legtöbbszörre menetek fejezik be, melyek lassúbb ütemből gyorsabba és gyakran futásba mennek át és mint ilyen, széles jókedvet és derűtséget idéznek elő a tornászok lelkében.

A szabad- és rendgyakorlatok közvetlen célja, hogy ügyes és szabatos mozdulatokat gyakoroljanak a leányok, és ezeket egyenes testtartással, könnyedén végezzék. Sokszori gyakorlásuk által hajlékony és rugalmas lesz a test és elsajátítja a lányoknál olyan szükséges kellemet és gyorsaságot a mozdulatokban, és a legfontosabbat: az egyenes tartást.

A rend- és szabadgyakorlatok után végeztetem a szergyakorlatokat. Ezek függési-, támasz-gyakorlatokból

és ugrásból állanak. A szergyakorlatok elrendezése közben azon elv szerint járok el, hogy minden órán mind a hajlító, mind a feszítő izmokat erősítő gyakorlatokat és egy egyensúlyozó gyakorlatot végeztetek. Az ugrás vagy magas ugrás, vagy pedig szokdelés lengő kötélén és rövid ugró kötélén.

Folyt. köv.

Kerületi tornaversenyek. A kultuszminiszterium az országos tornaverseny helyett négy kerületi tornaverseny tartását rendelte el Szegeden, Kassán, Pozsonyban és Kolozsvárott. A versenyek a jövő szeptember hónap második felében lesznek és a budapesti diákok a kassai versenyekben vesznek részt.

X. Klósz György fényképészeti műintézet Budapest, V. Kossuth Lajos utca 18. sz. I. emeleten. Telefon-állomás. Elvállal mindennemű fényképi felvételeket, többszörösítéseket gépekről, ipar-, mű-, és tanlánygyakról, sat. Photolithographia, cinkographia, fénynyomat, autographiai fénymásolat.

VELOCIPÉDEZÉS.

Ujvidéki Kerékpár-Egyesület.

Igen, de igen szerény volt f. évi január hó 28-án tartott ujjá szervező gyűlésünk. Míg sikerült — ha ugyan sikernek nevezhető — annyi érdeklődőt hozni össze, hogy a szükséges tiszti kart, választmányi bizottságot megalkothattuk, s mikor az megtörtént „közlegénynek” alig maradt egy-kettő! S azóta Istennek hála, nem kevesebb, mint száztizenháromra szaporodott fel egyesületünk tagjainak száma. Ezek közül 40—50 géppel is rendelkezik s úgyszólván kizárólag a legújabb gyártmányú pneumaticus gépekkel.

Tagjaink között számláljuk városunk előkelőségének legnagyobb részét. A sportunk iránt oly nagy az érdeklődés, hogy rövid idő alatt oly eredményeket érünk el minőket képzeletben sem hittünk volna elérhetni. Egyesületünk tagjainak száma naponta növekszik. Nemcsak férfiak, hanem nők is csatlakoznak eleintén kis csapatunkhoz. Egy szóval kimondható, hogy sportunk divatba jött, a legfőbb igyekezetünk oda irányul, hogy a divatban meg is fartsuk, s ilyként állandósítsuk.

Reggelenként történnek a tanítások és iskola-kerékpározások.

Minden más harmadnap rendezünk kisebb-, vasár- és ünnepnapokon nagyobb szabású egyleti kirándulásokat.

A miről legkiváltkép szólni óhajtók, az a m. hó 24-én megtartott versenyünk volna; ugyanis a szomszédos Futakról Ujvidékre meghatározott verseny feltételek mellett házi országúti record-versenyt rendeztünk volt, tagjaink buzdítására és sportunk népszerűsítésére végett.

A versenybíróság a következőképp alakult volt meg: Elnök Zorkóczy Lajos; Indító: Kanyó Jenő; Bizalmi férfiak: Dr. Zanbauer Ágoston, Sittó Károly Leó, Schömann István, Mihájlóvits Sándor és Dr. Dálnoky Adolf, ki egyszersmind az orvosi szerepet is végezte.

Az út tiz kilométer hosszú kavicsolt, melyből kettő-üskue három kilométer ujonnan lévően beszórvva, alig volt használható, s versenyzők valamennyien mégis 15—19 percz alatt tették meg.

Ezen versenyünk iránt városunk közönsége szintén óriási érdeklődést tunusított. A városi sorompónál, hova a versenyzők érkeztek három—négy száz főre menő előkelő néző volt, s az érkezőket hoszas éljenzéssel fogadta.

A már elmondottak, s ezen versenyünk fényes sikere engedni remélni, hogy a folyó évi július hó 7-vel megtartandó kerékpáros virágkorzó és zártkörű táncmulatsággal egybekötött kerékpár ünnepélyünk hasonlóan sikerülni fog.

A virágcorsóban harmincz egyenruhás egyleti kerékpáros vesz részt a csatlakozó vendégkerékpárosokkal. A felvonulás a város főbb utcáin történik.

A kerékpárok feldiszítését Szekulesz E. le fővárosi művirág gyáros vállalta magára, kerékpáronként 8—10 forintért.

A kerékpár ünnepélylyel kapcsolatos zártkörű táncmulatság este 7 órakor a városi polgári lövölde helyiségeiben tartatik meg a következő programmal:

1. Cavalcad-kerékpározás, az egylet 8 tagja által.

2. Mutatványok kerékpáron, előadja Kanyó Jenő.

3. Csiga-verseny, részt vesz az egyesület több tagja.

4. Műkerékpározás, magas gépen és pedespeden, bemutatja: Fichtl Károly, a pécsi kerékpár egylet tagja.

5. Tréfás kerékpározás, a bicyclizés multja, jelene és jövője, részt vesz az egyesület 30 tagja, rendezi Zorkóczy Lajos elnök.

Mindezen pontokra már javában folynak a gyakorlatok, s a mindennemű intézkedések a legszélesebb körökben tétetnek meg a tervezet kivitele érdekében.

Ujvidéken, 1894. június 25-én.

herencsényi Kanyó Jenő.
az U. K. E. titkára.

A kolozsvári „kerékpáros-egylet“ versenypályája.

A ki a sétatéri adósok utján végig sétál, feltűnik okvetlen a Szamos felőli részen az állatkiállítási épületek előtt egy ellipszoid alakú lejtős feltöltés.

Oda a kolozsvári kerékpáros-egylet verseny és gyakorló pályája épül, mely a maga nemében az országban az első s fekvését tekintve páratlan lesz.

A pálya felülete mészke burkolat lesz, melyet egész simára behengerelve, forró hig kátránnyal öntenek be s homokat szítálnak reá, mi által asphalt szerű vízhatlan, vékony érdes kérget kap. — Így vannak építve a legjelesebb kerékpáros pályák, ezeken érik el a legszebb eredményeket, szemben az asphalt, csement, parafa, fakocza, stb. pályákkal melyeknek drágaságuk mellett sok hátrányuk van.

A pálya sodrony-szövet kerítéssel lesz körül övezve, hogy a pálya test a rajta járkálással — mivel az kényes felület — megne sérüljön; maguk a tagok is csak gépen vagy gumitalpu-czipókkal léphetnek reá, másrészt a néző közönség személy biztonságára való tekintetből is szükséges lesz a bekerítés, mert a trainirozó vagy épen versenyző kerékpáros csak is zárt pályát használhat. A feltöltések csinosan füvel bevetve, s cserjékkel körül lesznek ültetve, hogy teljesen takarva legyen.

Belsejében távjelzők, s egy emelvény lesz felállítva az időmérők számára, külső felén a Szamos felől a közönség számára egy emelt tribün lesz építve, ez utóbbi alatt egy gép raktár, egy pihenő szoba, egy frottrózó helyiség s fürdő stb. kényelmi helyek lesznek berendezve, mik egy verseny pályának elmulaszthatlan kellei.

A kolozsvári kerékpáros-egylet nemcsak figyelemmel kíséri az általa kultivált sport eseményeket, hanem maga is dolgozik s csaknem vezérszerepet visz a hazai egyletek közt; verseny eredményei record számban mennek példáján lelkesülve már a harmadik egylet van

alakulóban az erdélyi részekben; most pedig anyagi erejének végső megfeszítésével mindössze 52 tagnak egyetértő törekvése után, nagy költséggel építi meg az ország első állandó verseny pályáját mely egyik látványossága leend a kol. sétatérnek, de egyszersmind fontos tényező lesz oly erőkné nevelésében, kik hivatva lesznek Kolozsvár társadalmát úgy tüntetni fel mint a sport élet istápolóját s annak fejlesztőjét.

Mindenesetre a zugolódás lelkesedéssé fog válni, csak várjuk meg az országos vagy épen nemzetközi versenyt, hiszen az állatok — lovak, agarak — versenyére, illetve nemesítésére, oly könnyen dobálják ki a százezreket, miért ne igényelhetne az ember valamit magának, ha az erő, bátorság a kitartás és férfiaság fejlesztéséről van szó? Köszönet azoknak, kik ezt megfontolva az emberi testedző sport fejlesztését legalább nem gátolják!

Molnár Endre.

Nemzetközi kerékpárverseny. A nemzeti kerékpár-egyesület kezdeményezésére a fővárosi kerékpár-egyesületek szeptember 1., 2. és 3-án nagy nemzetközi versenyt rendeznek, angol és francia kerékpározók közreműködésével. Az alakuló bizottság m. hó 25-én, hétfőn este 9 órakor gyűlést tartott ifj. Rémi Róbertnél (vigadó kávéház). A program igen érdekes lesz.

Kerékpáros record. A pelsüci épületfagyár technikai vezetője Jegher Fred a napokban a budapest-pelsüci 201 kilométer hosszú utat 16 óra alatt tette meg. Ebbe bele van számítva 10 kilométernyi gyalogséta és a pihenők, úgy hogy maga a kerékpáros ut nem tartott tovább 11 óra 15 percnél.

A Pécsi K. E. által május 27-én rendezett zárt országúti verseny következő eredménnyel végződött:

I. Kezdők versenye 4000 m. 1. Kis Ernő 9 p. 14³/₈
2. Mandel Otto 10 p. 3. Jánosházy Zsigmond 11 p. 9 mp.

II. Lassu verseny. 1. Walla Ferencz, 2. Stein Oszkar, 3. Bedő Imre.

III. Haladók versenye. 6000 m. 1. Pataky Vilmos 14 p. 55 mp, 2. Wiener Miksa 14 p. 57 mp, 3. Philipovich József 15 p. 20 mp.

A Pozsonyi kerékpárosok m. hóban nemzetközi versenyt rendezett melyen Frigyes kir. herceg és családja is jelen volt, fényesen sikerült. Különösen érdekessé tette a napot az, hogy a magyar kerékpárosok diadalt arattak a bécsiek fölött. Győztek a magyar kerékpárosok versenyében, a nemzetközi biztossági kerékpárversenyben és a 4000 m. versenyben Módl Lajos, a bajnokversenyen Hannó Artur, a juniórok versenyében Marschal J., a magas kerékpárversenyben Kyritz Henrik; az 5000 méteres versenyben Minich Jenő; a tételnyversenyben Hannó Artur; a vigaszversenyben Rottenbiller J.

A Savaria bicikli klub m. hó 22-én igen népes közgyűlést tartott, mely alkalommal a tagok sorába felvétettek: Ivány Samu, Széll Ödön, Lobmayer Gyula, Kerner Tivadar, Koller Ernő, és Baka Boldizsár urak. A Savaria egy szabályzatot dolgozott ki tagjai részére az utcákon való közlekedésre nézve s azt közölni fogja a rendőrkapitánysággal. Hasonló munkát van készülőben a Pannoniánál is, tehát a rendőrségnek nem lesz egyéb feladata, mint a klubkötelékektől szabad biciklisták (Wildfahrer) dolgait ellenőrizni.

Saját készítményü
torna-eszközök
 valódi angol croquet és
Lawn-Tennis

játékok. Kötél- és kenderárak, ostor és ostornyél (nagyban). Mindennemű **hálók, függágyak, kötelek, ponyvák, zsákok és szivacsok.**

SEFFER ANTAL Budapest (Károly-laktanya) Károly-utca 12.
 Képes árjegyzékek bérmentve. Javításokat elfogadok.

Legujabb szerkezetű kerékpárok.

Nagy választék valódi angol és német kerékpárokból.

Herbster Károly
 raktárában
 Budapest, Károly-körút 3. szám.
 1894. évi árjegyzék ingyen.

LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVÓNIABAN.)

Elsőrangú kútforrás és gyógyfürdőhely

Enyhe éghajlat.

Egyedüli jódhévíz a Continensen
 64° Celsius

Az idény tartama márcziustól október végéig.
 Gyógyjavallatok: A gyomor és bélcsatorna mindennemű hurutos bántalmánál, hólyagbet eségeknél, csuzos és köszvényes kóralakoknál, görvélykóros és különféle vérhajoknál.

Kiterjedt arnyékos park, saját gyógyzenekar, fedett sétány, díszes és kényelmesen berendezett szállodák és magángyógyintézetek.

100 vendégszoba.

Kitűnő étkezés mérsékelt árak.

Vasuti összeköttetés: Pakratz Lipik (cs. és k. szab. déli vasut), Okucan (m. kir. államvasutak.)

Vadászterület

kerestetik bérbevétel czéljából, lehetőleg a főváros közeleiben.
 Szíves ajánlatok a „Herkules” kiadóhivatalához intézendők.

FÖLDESZ L.

puskaműves

Budapest, Muzeum-körút 9 szám.

Ajánlja jó hírnevü

fegyvereit

kezesség mellett.

továbbá mindennemű **revolvereket** és teljes **vadászfelszereléseket.**

Árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek. Javítások legolcsóbban számítatnak.

Porzolt Kálmán

munkái:

- A parbaj.** Színmű 1 felv. Először adatott a nemzeti szín-fet kr. házban 1881-ben 40
- Szerencsétlen furulyások.** Elbesz. 1883. 1 —
- Viharos élet.** Elbeszélések. 1886 1 —
- Füldői emlékek.** Elbesz. 1887. (Képekkel.) 1 —
- Sport és szerelem.** Elb 1887. (Képekkel.) 1 —
- Amor im Bade.** A „Füldői emlékek” német kiadása. Berlin 1891. Ára 1 márka.
- Herkules Testgyak. és sportközl.**
 1884 Első évfolyam 6 —
 1885 Második évfolyam ... 8 —
 1886. Harmadik évfolyam... 8 —
 1887. Negyedik évfolyam .. 8 —
 1888. Ötödik évfolyam 4 —
 1889. Hatodik évfolyam ... 4 —
 1890. Hetedik évfolyam... 4 —
 1891. Nyolczadik évfolyam 4 —
 1892. Kilenczedik évfolyam 4 —

Képes sportnaptár. 1886. évre 1 50

A testgyakorlati oktatás rendszere. A testgyakorlati oktatásra vonatkozó törvények és rendeletek gyűjtemény. 1886 — 80

Reform-naptár 1892. Politikai és szépirodalmi tartalommal — 40

A Dunántúl irásban és képben. (Dunántúli képes naptár 1892) 1 —

Ugyanaz II-ik kötet 1893-évre 1 —

Porzolt Jenő:

A korcsolyázás kézi könyve. Képekkel..... 1 —

Porzolt Lajos munkái:

A magyar labdajátékok könyve. Képekkel s gróf Eszterházy Mihály előszavával..... 1 —

A tornázás kézikönyve. Képekkel. 1 20

Tornakartyak. Képekkel 1 —

Mindezen munkák kaphatók a „Herkules” kiadóhivatalában (Budapest, József-körút 5. sz.)

KAJARI DEZSŐ

KARLSBADI

cipő-különlegességek

Budapest, Dorottya-utca 8. sz. a.

Ajánlja legdusabb választékban férfi-, női- és gyermek cipő-árut a nyári idényre

a legolcsóbb árak mellett. — Különös ügyelemmel

velocipédező, turista és hegyászó tornaczipőket, vadász-csizmákat

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részér. ugymint:

tiszti cipők, galoschnik v. gumiezipők, ugy szinte vízmentes cipőket és kényes lábra különlegességeket nagy választékban raktáron tart

Vidéki megrendések mérték vagy minta-czipő szerint leggyorsabban eszközölhetnek.

Torna- és sport ruházati kellékek

raktára.

CZIM:

Karl Braunstein (Turnwart)
 Georgswalde. (Böhmen).

Tornász-nadrágok tricoból, Tornaringek, torna-övek, torna-czipők különböző fajtából.

Velocipéd.-cipők, turista-czipők, séta-czipők szövethől és bőrből, bőrvagy reczés gummi-talppal.

„Hidalgo” szabadalmazott sport-czipő sarak nélkül Lipsia-talppal.

Szállítás utánvét mellett.

Kimerítő árjegyzékek ingyen!

Képek és képkeretek

a legnagyobb választékban a legegyszerűbbtől a legremekelbbig való kivitelben legmérsékelttebb áron kaphatók esakis TINTNER MIKSA műtárában Bécs. 1., Opernring 19.

Előfizetési díj:
 Negyedévre 1 frt
 Félévre 2 frt
 Egész évre..... 4 frt
 Egyes szám 20 kr.
 Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség és
 kiadóhivatal
 Budapest, József-körút
 5. szám.
 Kéziratokat vissza nem küldünk.

Az „Achilles” Sport-Egylet, az „Aradi Korcs.-Egylet, „Magy. Testgyakorlók köre” a. Beregszászi Korcsolyázó-Egylet, a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet, a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet, a „Budapesti Torna-Egylet” a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet, a „Debreczen-Torna-Egylet, az „Egyetemi Athletikai Club, „Első Magyar Vivó-Egylet, az „Ersekújvári Vivó- és Torna-Egylet, a „Fertői Csónakázó-Társaság, a „Győri Csónakázó-Egylet, a „Kassai Korcsolyázó-Egylet, a „Kolozsvári Athletikai Club, a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet, a „Föv. Vivó-Club, a „Körmendi Athletikai Club, a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet, a „Magyar-Ovári Torna- és Vivó-Egylet, a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet, a „Makói Torna-Egylet, a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet, a „Lévai Torna- és Vivó-Egylet, a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet, a „Maros-Vásárh. Torna-Egylet, a „N.-Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet, a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet, a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet, a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet, a „Nemzeti Hajós-Egylet, a Neptun Budapesti Evező-Egylet, a „Ó-Becsei Kerékpár-Egylet, az „Ó-Budai Torna-Egylet, a „Pécsi Athletikai Club, a „Pocsonyi Hajós-Egylet, a „Pozsonyi Torna-Egylet, a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet, a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet, a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet, a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club, a „Soproni Korcsolyázó-Egylet, a „Szabadkai torna-Egylet, a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör, a „Szegedi Csónakázó-Egylet, a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet, a „Szegedi Torna-Egylet, a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet, a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet, a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet” és az „Újvidéki kerékpár- (Bicycli-egyesület) a „Pápai korcsolya-egylet, a „Torontáli korcsolyázó- és hajós-egylet, a „Szegedi Kerékpár-egyesület, a „Veszprémi torna-Egylet, a „Tordai korcsolyázó-egylet, a „Budapesti Torna-Club, a „Zsomholyai atletikai club, a „Szászvárosi atletikai club, a „Szolnoki korcsolyázó-egylet, a „Budapesti polgári lövészegegyesület, a „Sportkedvelők köre, a „Magyar Úszó-Egylet”

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

TORNA

Tornatanítás a középiskolákban.

Munkácsi állami főgymnasium.

Tornatanár: Katlezy Mihály.

A vall. és közokt. miniszterium 1892. évi május hó 31-én 1.193 eln. szám alatt kiadott utasításához képest a tanév végén: jun. 23-án délután 4 óraker az összes tanuló ifjuság közreműködésével az intézet udvarán énekel egybekapcsolt tornatünnepélyt tendeztünk a következő programmal:

1. Felvonulás és oszlopokba felállítás. Ének (Hymnus) énekeltek az összes osztályok. 2. Szabadgyakorlatok I—VII. osztálytal. 3. Katonai rendgyakorlatok a III—IV. és V—VII. osztályból két csoporttal. Ének I—II. osztály. 4. Szerturnázás I. és II. osztály lengő-kötél III—IV. osztály magas ugrás, V—VIII. osztály távolra ugrás és korlát. Ének III—IV. osztály. 5. Játék. I. osztály fehér és fekete; II. osztály futva ütő. III. osztály — harmadikat elütni. IV. osztály róka-róka jere ki; V—VIII. oszt labdahajszoló és körugó-labda. Ének V—VI. osztály. 6. Verseny. a) futás 100 és 150 méteres pályán, b) magasra ugrás, c) távolra ugrás, d) rud-ugrás, e) magyar birkózás, f) francia birkózás és g) birkózás botért. Ének (szózat.) Az összes osztályokkal.

Versenyek. A versenybírótság Lajtos Géza m. kir. honvéd alezredes ur, Nuszer Lajos közkórházi igazgató főorvos ur, Bohner Jákó főgymn. tanár ur, a főgymnasium igazgatója és tornamesteréből megalakulván, a következőkben ítelt:

A versenyekben díjakat nyertek: 100 méteres futásban első díjat nyertek: Klinger Tamás, Pintér Endre, Becsey Nándor, Richter Ágoston, Reisman Jenő, Popovics Bazil. Második díjat nyertek. Stark József, Boleman Lajos, Nuszer Péter, Burger Aladár, Legeza József, Ferencsik Fedor. A 150 méteres pályán első díjat nyertek: Nagy Béla és Dsch Ernő. Másodikát: Rothberger Jenő és Juhász István.

A magasra ugrásban első díjat nyertek: Becsey Nándor, Legeza József, Fuchs Jenő, Lang Gusztáv, Cseh Ernő. Másodikát: Fekete Ervin, Barkács Jenő, Popovics Bazil, Szenkószky István és Janovitz Géza. Harmadikat: Országh József, Mondik János, Molnár Mihály, Meindl Richárd és Juhász István.

A távolra-ugrás, első helyen győztek: Cseh Ernő, Juhász István; Másodikon: Boray József, Janovitz Géza, a harmadikon: Kustán József és Bzovszky Erázmusz.

A rud-ugrásban első díjat nyert: Rick Dezső, másodikat: Gseh Ernő, harmadikat: Ornstein Izidor.

A magyar birkózásban győzött: Popovics Bazil, a második pár versenye: holt verseny.

A francia birkózásban győztek: Lakesz László és Rick Dezső.

A botért való birkózásban: Boray József és Ornstein Izidor.

Az intézet céljait a tornaversenyen győztes tanulók jutalomdíjainak felajánlásával a következők kegyeskedtek előmozdítani és pedig: Pintér József főszolgabíró ur 2 koronával, Várady Gyula ügyvéd ur 1 koronával, Farkas Kálmán ur 1 kor., Rosner Arnold ur 1 kor., Markovich Mihály lelkes ur 1 kor., Krompaszky Béla tanár ur 2 kor., Nedeczey János országgyűlési képviselő ur 20 kor., Hubert Lajos alpolgármester ur 10 kor., Grünwald Vilmos vállalkozó ur 4 kor., Novák Jenő ügyvéd ur 2 kor., dr. Nuszer Lajos igazg. főorvos ur 4 kor., és a Munkácsi Népbank 20 koronával. Együttvéve 68 koronával. Ez összességül jutalomdíj gyanánt kiosztatott 25 korona, míg a fönmaradt 43 koronával szegényebb sorsu tanulóinknak a f. évi szeptember 17-én Kassán tartandó kerületi tornaversenyen való részvételét fogjuk előmozdítani.

A korcsolyázás céljaira rendelt saját külön jégpályát, a szokatlanul enyhe tél folytán nem volt módunkban berendezni, minek folytán tanulóink a gymnásium épületével majdnem szomszédos téglavető medenczéit voltak kénytelenek e célra fölhasználni.

A latorczai uszoda hasonlóképp pusztulásnak adatván át, a gymn. tanulóifjuság a szabadban való fürdésre utaltatott. Szomorú bizonyosságul szolgál e tény, hogy

város és városi közönség mily alárendelt jelenségének tartja egészségi ügyének gondozását, midőn e legprimitívebb hygienikus követelmény gondozásával csekély anyagi áldozatára való tekintetektől felhagy.

Testgyakorlás a felsőbb leányiskolában.

Irta: Freyler Berta.

(Vége).

A növendékek mindezen gyakorlatokat csak akkor végezhetik kellően és egészségükre nézve előnyösen, ha őket semmiféle ruha sem gátolja a mozgásban. Hátrázottan káros a testhez álló derék, mert az élénkebb légzést megakadályozza és a vérkeringést gátolja. Ezen két fontos tényező hátráltatása következtében még nagyobb bajt is okozhatnak. A magas sarku és a szorosan lábhoz álló cipő is hátrányos, mert az első esetben könnyen rázkódtatást okoz, második esetben pedig megakadályozza az izmok szabad mozgását és a vérkeringést. Inkább ne is tornászszék a gyermek, sem hogy ilyen hátrányos ruházzal nagyobb bajt okozzon.

A testgyakorlathoz tartozik még a játék és a labdázás, ezért erről is megemlékezem. A játék a gyermek természetes tornászata, melynél szintén folytonosan mozog és melynél kénye-kedve és tetszése szerint foglalkozik, a mennyiben azt a játékot választja, melyhez éppen legtöbb kedve van. Minden játéknak van nevelő hatása. Némelyik nagyobb testi erőnek a kifejtését kívánja meg. A legtöbb játék pedig tulajdonképen verseny. Az egyikben a leggyorsabb futó, a másikban a legkitartóbb futó győz, a harmadikban a legügyesebb, legélmesebb játzó nyeri el az elsőbbséget. Mindez ambícióval tölti el a gyermek lelkét és nem igen kedvelt társnő az ilyen, ki játékközben mindig utolsónak marad. Játék közben bizonyos szabályoknak kell magukat alávetni, melyeket vagy a játék alkalmával alkotnak, vagy melyek már előzetesen ismeretesek voltak. Minden résztvevő köteles magát ezen szabályoknak alávetni, a mit ha nem tesz, ki kell lépnie a játzó sorából. Ezen hatásokat észrevétlenül befogadja a gyermek és játék közben hozzászokik törvények és szabályok megtartásához.

Ohajtandó, hogy minden tornaóra végén játékot rendezzen a tornatanár, hogy a lányok minél több játékot ismerjenek meg. Ők ugyan magukra hagyatva egyedül is játszanak, de félreértés vagy némi önzés nagyon gyakran egyenletlenséget okoz köztük, a mi a játékban felhevült kedélyeknél gyakran czivódássá lesz és a játéknak véget vet. Ha ellenben felügyelet mellett játszanak, akkor a tanítónő egy-egy csillapító szóval vagy tréfával hamar helyrehozza az egyetértést és a játék tovább folyik.

A tornaórának ez a kedves és helyes befejezése azonban csak a legkedvezőbb körülmények között valószínűsíthető meg, mert a játékhoz tág, terjedelmes tér szükséges és az jelenleg még nem képezi az iskolák tulajdonát. Sajnos, a mi téli tornahelyiségünk sem felel meg a játzóter követelményeinek, de reménylen, hogy rövid idő múlva a mi növendékeink télen is játszhatnak tetszésük szerint. Nyári játszóhelyünk sokkal kedvezőbb, de népes osztályok számára szűk, mert csak a korlátlan téren folyó játék igazán szórakoztató és üdítő.

A tornajátékok legérdekesebbike és legmulatságosabbika a labdázás. Ennek sokféle változása mindig új meg új alakításokat hoz magával. Futással és folytonos mozgással van összekötve és a játzó gyermekek érdeklődését a legmagasabb fokra emeli. Az öröm és a jólét arcukon látható, szemük ragyogása és a vígságuk elárulja boldogságukat.

Voltaképen mi kedvesebb növendékeim előtt a tornászás-e avagy a játék, nehéz volna meghatározni. Azon tény, hogy minkettől szeretik, valamint a rajtuk tapasztalható erősödés és ügyesedés azt bizonyítja, hogy a tornászás nem veszi igénybe a lányok idejét hiába, hanem, hogy testükre is, lelkükre is kedvező befolyással van.

A felsőbb leányiskolai növendékek most talán csak szórakozásnak és mulatságnak tekintik a tornászást. Kívánom, hogy mindig az maradjon reájuk nézve. Egyúttal azonban reménylen, hogy már néhány év múlva nélkülözhetetlenné válik minden lánykának, mert megszokták és megkivánják az erősítő, üdítő tornászást és játékot.

A testi nevelés fontossága általában, különösen korunkban.

Irta: Wirth Gyula.

III.

A mozgás végrehajtói tehát az izmok. Ők képviselik az ember mechanizmusában a mozgató erőt. Erejük abban áll, hogy az akarat parancsát az idegektől átvéve — egy részük az akarattól függetlenül is (sima izmok: szív, gyomor etc. izmai) — az adott parancs szerint összehúzódni s kitágulni képesek. S e tekintetben erejük csodálatos nagy a kis térfogat és súlyhoz képest, melyet képviselnek. Alig van rá eset, hogy bármily nagy mechanikai túlfeszítés rostjaikat szétszakítaná; inkább az inállomány, mely őket a csontokhoz köti, szakad ketté.

Az izmok összehúzódása és kitágulása azonban mozgást csak úgy eredményezhet, hogy az izmok 2 végükkel inak által az emberi test vázát képező csontokhoz tapadnak; és pedig minden egyes izom mindegyik végével más-más csonthoz, melyek különböző izesülése az illető testrész több-kevesebb irányú s kisebb-nagyobb foku mozgását eszközöli. Így a főbb izmokat két csoportra osztjuk. Testünk mellő részén vannak túlnyomólag a hajlító izmok, melyeknek összehúzódása pl. a kart behajlítja, a czombot emeli, hátsó részén a feszítők, melyeknek összehúzódása az ellenkező hatást eszközöli.

1. A mozgás tehát a mozgató erőt képviselő izmok munkája. Minden munka hő és erőt fogyaszt. Az izom-munkához is szükséges a hő bizonyos foka, ellenkező esetben ferededség áll be. Az izom összehúzódik, közepén felpuffad, s a beleömlő vértől pirossá lesz. Egy része a beleömlő vér élenyével egyesülve felhasználatik, miközben erős hőkifejlődés jó létre. A vérre a felduzzadt izom szivattyuzó hatással van, s így a vérkeringés gyorsaságát növeli. Az erősebb vérkeringés a tüdő mélyebb s gyorsabb működését, az elhasznált izomrészeknek a bekövetkező nyugalom alatt történő pótlása a tápanya fokozottabb kifejlesztését azaz nagyobbfoku emésztési processust föltételez. S így, míg egyrészt az elhasznált részek bővebben pótolhatók lévén, az izomrostok megvastagodnak s számosabbak lesznek, az egész izom tehát huzamos gyakorlás után úgy terjedelemben, mint súlyban nő, munkabírása s kitartása gyarapodik, addig másrészt ezzel egyidejűleg a tüdő gyorsabb és erőteljesebb munkája által a vér fokozottabb élegülése és a gyorsabb emésztési processus az egész szervezetet felüdítőleg, erősítőleg hatnak.

2. A tüdő mély és gyors munkája annak közönséges állapotában petyhüdt, összezsugorodott sejtjeit is élenyvel tölti ki, miközben a tüdő és mellkas tágul, kivált, mivel utóbbinak tágulását a karokra, a mellcsont és bordákra tapadt mellizmok mozgása (kivált a pectoralis maior) mechanikus emelés által is elősegíti.

Ime a testgyakorlás üdvös hatása az izmokra, a tüdőre s az egész szervezet egészséges működésére. Az izmokat petyhüdttségükből kiragadja, erősíti és munkára edzi, a tüdőt és mellkast tágitja, az egész szervezetet pedig fokozott életre kelti.

Mindez, s a következők üdvös hatásai is természetesen csak akkor érhetőek el, ha a test munkáját kellő idejű nyugalom váltja fel.

E nyugalom — 12—24 óra — alatt adunk alkalmat a vérnek az említett elhasznált izomrészeket új részek lerakásával pótolni. A túlhajtás itt is csak károsan hat: Fogyasztja az izmokat s kimeríti a tüdőt úgy, mint az egész szervezetet. Ép azért a rendszeres és erélyes tornázás kisebb gyermekeknél épen nem volna ajánlandó.

3. De elősegíti a test gyakorlása a bőr erélyesebb működését is. A szervezetre káros hatású anyagok a testgyakorlásnál fellépő nagyobb mérvű izzadási processus folytán a testből eltávoznak.

4. Az izmok és a bőr illetően erősödése és megédesése igen sok meghűlésnek s ezekből származó veszedelmes betegségeknek veszi elejét. Az egész szervezet fokozottabb életműködése a nyavalyák kifejlődését mintegy csirájokban fojtja el. Így nagy befolyással van az állandó egészség biztosítására. — Szerző idült gyomorbaja a heti 3 órán át rendszeresen $\frac{1}{2}$ évig üzött tornázás által tökéletesen megszűnt, s állandó egészségnek örvend.

5. Minél inkább nő az izmok terjedelme, súlya, szóval ereje, annál inkább eltűnik az idegek túlérzékenységéből származó u. u. idegesség, annak millió ferdeségeivel, kapkodásával, s a jellemre és szellemre is lekötőleg, zavarólag ható uralmával.

6. Gyakoroltatnak az izmok és mozgató idegek az akarat által parancsolt mozgások gyors és pontos kivételében. Mert erre úgy az ingert az illető izomhoz vivő idegeket, mint az izmokat, csak gyakorlat útján lehet szoktatni. — Az ujj végső perczenek behajlása, és számos gyakorlat sikertelensége, melyeknél tudjuk, mit kellene tenni, az erő is megvan, de nincs meg az idegek gyors és biztos vezető képessége, hogy a kellő időben vigyék az illető izmokhoz a kérdéses mozgás ingerét, részint az izmokban a készség, hogy az illető mozgásokat pillanatnyi gyorsasággal s a kellő pillanatban vigyék ki. Azaz egy szóval: erő, akarat, értelem is megvan, de hiányzik az ügyesség. — A testgyakorlás hatodik haszna, hogy idegeinket és izmainkat az ügyesség fegyverével látja el, mely képessé teszi őket arra, hogy bármely mozgást bármely pillanatban helyesen hajtsanak végre. (Szabad és rendgyakorlatok a tornánál; az ellenfél dobásának gyors kikertülése a lapdázásnál, vágások v. szurások a vivásnál, v. azok gyors elhárítása, az idegein s izmain uralgó tornász ügyes fellépése s mozdulatai — s a páraszfüti nehézsége).

7. Végre, mivel izmaink egymással kölcsönhatásban vannak, bármely mozgás, mit játék v. torna alkalmával véghezviszünk, számos izomnak ügyes és összhangzatos játéka lévén, többé-kevésbé egész testünket összhangzatosan ügyesíti s fejleszti. Ez természetesen csak bizonyos határok közt való, de pótolja a lehetséges mozgások millió faja és alakja.

Körülbelül ezek azok a hatások, melyek a testgyakorlás physiologiai és hygienicus hasznait képviselik.

Nem kisebb fontosságúak azonban a testgyakorlás hatásai a lélekre, és pedig:

Moralis és ethicus hatások:

1. Az egyén érezvén fejlődő ercjét és ügyességét, megtanulja azt becsülni, és a gyakorlatok által eszközölt kísérletek, vagy a társaival való erőösszemérés alap-

ján azt kellőleg és helyesen megítélni. Innét a testgyakorlás a helyes és férfias önbizalom forrása.

2. Megtanulván erejében bízni, nem fog félni oly veszedelmekkel sem szembeszállni s férfiasan megküzdni, melyekkel azelőtt szembemenni nem mert volna. Van a physikai bátorságnak még egy sajátos oldala is, mint azt igen helyesen fejti ki Dr. Imre József a Budapesti szemle múlt évi novemberi füzetében. Sokaknál ugyanis megvan az erő és annak tudata, megvan a kellő erkölcsi bátorság is szembemenni a veszedelemmel, de az illetők, minthogy el vannak puhulva, physicaileg őrizkednek minden erősebb, durvább behatástól. Egy francia író szerint a francia ember inkább kiáll a pisztolygolyónak, mint hogy egy durva ököl ütéseivel szembeszálljon, azokat felfogni, vagy elhárítani merje. S ennek ily esetekben nem az erkölcsi bátorság, sem az erő hiánya az oka, hanem a bőrnek, az izmoknak s így az egész testnek azon elpuhult lágyasága, mely anynyira irtózik minden durvább érintéstől, hogy leköti, tönkreteszi a meglévő erkölcsi bátorságot is. Az illető a szó legmagyarabb értelmében „a bőrét félti“. Ezt a gyengeséget csak úgy győzhetjük le, ha folytonos testgyakorlás által izmainkat s bőrünket az erőszakosabb, durvább érintkezésekhez mintegy hozzáedzünk.

Látható ebből, hogy a testgyakorlás az egyéni bátorság kifejlesztésének is hatalmas eszköze.

3. Úgy a rendszeres tornánál egyes nehezebb gyakorlatokat, mint a játéknál vagy athletikai versenyeknél a győzelmet csakis akarunk legnagyobb fokú megfeszítésével érhetjük el. Innét a testgyakorlásnak az akarat-erő kifejlesztésére jótékonyan ható ethicus befolyása.

4. Legjobb levezető csatornája a sokféle testgyakorlás, kivált, ha a kedélynek természetkivánta gyönyöréretére kedvezőleg hat, az ifjaknál a testi petyhüdttség és semmittevés folytán korán jelentkező beteges képzelgéseknek és venericus vágyaknak. Különösen áll ez a kedvderítő, mozgással egybekötött játékokról. „Fiad nem szeret többé játszani, vigyázz, hogy el ne romoljon!“ mondja egy belga író. Ha az ifjú lelket és testet egyaránt belevisszük a kedves testmozgások lélekűdítő, de a testet jótékonyan elfárasztó, az idegek izgalmaikat csillapító, a magányos tétlenség beteges képzelgéseit szétrebbentő egészséges szórakozásába, századunk nagy bűne, melyben sok szegény gyermekifjú fetreng megszűnik.

5. De, s egyebet nem is említek, a megerősödött, munkabíró test a munkabíró, egészséges észjárású lélekek is alapja. Nem csak azért, mert a testgyakorlatok egyáltalában, kivált pedig a mozgási játékok a szellemi munkában kimerült lélekre felvillanyozólag hatnak s azt új munkára teszik fogékonynyá, hanem kivált azért is, mert ki sem engedik merülni. Az erős, egészséges test oly lelket zár, mely a szellemi megerőltetést csak anynyival nagyobb fokban fogja elviselni tudni, a mennyivel nagyobb fokban a testieket a test.

S most oda jutottunk a modern iskola legtöbbször hangoztatott bajához, a túlterheléshez: Adjunk a gyermeknek szellemi munkájával arányosabb több mozgást, szórakozást, s megszűnik a túlterhelés panaszja, mert maga a gyermek szelleme is, valamint teste, üdőbbé, rugalmasabbá, munkabíróbbá lesz.

„A nevelés nagy titka“, mond Rousseau, „abban áll, hogy tanulás és mozgás egymásnak pihenőül szolgáljanak.“

X. Klösz György fényképészeti műintézet Budapest, V. Kossuth Lajos utca 18. sz. 1. emeleten. Telefon-állomás. Elvállal mindennemű fényképi felvételeket, többszörösítéseket gépekről, ipar-, mű-, és tantárgyokról, sat. Photolithographia, czinkographia, fénynyomat, autographiai fénymásolat.

VELOCZIPÉDEZÉS.

Az „Elöre” Kerékpáros kör

1894. évi július hó 29-én rendezendő kerékpár pályaversenyeinek fellelélei.

Versenypálya az ügetőn levő kerékpáros pálya. — Nevezési zárnapp: 1894. hétfő július 23-án éjjel 12 órakor. A nevezések a kör titkárságához (Kerepesi-út 79. sz. József főherceg szálloda) intézendők. — Verseny napja: 1894. vasárnap, július 29-én délután 3 órakor.

I. *Megnyitó verseny.* Mindazok számára, kik még pályaversenyen részt nem vettek. 2000 m. Elsőnek a kör ezüst, másodiknak a kör bronz, harmadiknak a kör bronz díszjelvénye. Tét 2 frt. A versenyzők 14 külön aluli gépet nem használhatnak.

II. *Hölgyek díja.* 3000 m. Elsőnek tiszteletdíj és a kör ezüst, harmadiknak a kör bronz díszjelvénye. Tét 3 frt.

III. *Nyerellenek versenye.* Résztvehetnek mindazok, kik még pályaversenyen első díjat nem nyertek. 2000 m. Elsőnek a kör ezüst, másodiknak a kör bronz, harmadiknak a kör bronz díszjelvénye. Tét 2 frt. A versenyzők 14 külön aluli gépet nem használhatnak.

IV. *Bajnoki verseny.* 1809 m. (1 angol mértőld). Elsőnek az „Elöre” Kerékpáros Kör bajnoka 1894-ben cím, a kör arany-díszjelvénye és ezüst koszorú, másodiknak a kör ezüst, harmadiknak a kör bronz díszjelvénye. Tét 3 frt.

V. *Tételony verseny.* 2000 m. Elsőnek tiszteletdíj és a kör ezüst, harmadiknak a kör bronz díszjelvénye. Tét 3 frt.

VI. *Az „Elöre” Kerékpáros Kör díja.* 10,000 m. Elsőnek tiszteletdíj és a kör ezüst, másodiknak a kör ezüst, harmadiknak a kör bronz díszjelvénye. Tét 3 frt.

VII. *Tételony verseny.* 3000 m. Elsőnek tiszteletdíj és a kör ezüst, másodiknak a kör ezüst, harmadiknak a kör bronz díszjelvénye. Tét 3 frt.

VIII. *Vígásverseny.* 2000 m. Résztvehetnek mindazok, kik még első díjat a verseny napján nem nyertek. Tét 2 frt. Nevezés a helyszínen a versenytitkárnál. Elsőnek a kör ezüst, másodiknak a kör bronz, harmadiknak a kör bronz díszjelvénye.

Balogh Hugó s. k.

Dr. Gmelin Ottó s. k.

A „Hunnia Magyar Bicycle Club”

1894. évi július hó 22-én a Club alapításának harmadik évfordulója alkalmából országos kerékpárversenyyel egybekötött alapítási ünnepélyt rendez melyre a tisztelt testvéregyleteket és sporttársakat van szerencsénk tiszteletteljesen meghívni. „Adj Isten” sporttársi üdvözlettel Dr. Hudomél József elnök, Bláthy Ottó Titusz alelnök, Schmidtkó Ferencz alelnök, Jelfi Gyula titkár, Erlich János egyt. főkapitány.

Az ünnepély sorrendje: 1894. július 21-én szombaton este az idegen vendégek fogadtatása és ismerkedési estély a Club vendéglőben (Prindl-féle vendéglő Octogon). Július 22-én vasárnap d. e. 10 órakor összejövetel a városligeti kioszkban. (Stefánia-út) Villásreggeli. D. u. 3 órakor országos kerékpárverseny a Tattersall egyesületi versenypályán. (Pálya 665 m. hosszú 4—7 méter széles) Este 9 órakor társasvacsera és a díjak ünnepélyes kiosztása.

Az 1894. évi július hó 22-én délután 3 órakor tartandó Országos kerékpárverseny sorrendje és feltételei:

I. *Megnyitó verseny.* Nyílt verseny. Táv: 2000 km. (5 m. és 3 kör.) Tét: 2 frt. bánat: 2 frt. Elsőnek: nagy

ezüst érem, másodiknak kis ezüst érem, harmadiknak bronz érem.

II. *Junior verseny.* Zárt verseny a Hunnia azon tagjai részére, kik pályaversenyen eddig első díjat nem nyertek. Táv: 2000 m. (5 m. és 3 kör.) Tét 1 frt. Elsőnek kis ezüst érem, másodiknak és harmadiknak bronz érem.

III. *Jubileumi verseny.* Nyílt verseny. Táv: 5000 m. (345 m. és 7 kör.) Tét 3 frt., bánat 2 frt. Elsőnek: tiszteletdíj és nagy ezüst érem, másodiknak: nagy ezüst érem, harmadiknak: kis ezüst érem.

IV. *Senior verseny.* Nyílt verseny, azon urak részére, kik 40-ik életévüket betöltötték. Táv: 2000 m. (5 m. és 3 kör.) Tét: 2 frt. bánat: 2 frt. Elsőnek: nagy ezüst érem, másodiknak: kis ezüst érem, harmadiknak: bronz érem.

V. *Főverseny.* Nyílt verseny. Táv: 10.000 m. (25 m. és 15 kör.) Tét: 3 frt. bánat: 2 frt. Elsőnek: tiszteletdíj és arany érem, másodiknak: nagy ezüst érem, harmadiknak: kis ezüst érem.

VI. *Vendégek versenye,* Nem Budapesten lakó urak részére. Táv: 2000 m. (5 m. és 3 kör.) Tét: 1 frt. Nevezések a verseny napján a hely színen is elfogadtatnak. Elsőnek: nagy ezüst érem, másodiknak: kis ezüst érem, harmadiknak: bronz érem.

VII. *Tételony verseny.* Nyílt verseny. Táv: 1000 m. (360 m. 4. kör.) Tét: 2 frt. bánat: 2 frt. Elsőnek: nagy ezüst érem, másodiknak: kis ezüst érem, harmadiknak: bronz érem.

VIII. *Vígás verseny.* Nyílt verseny, azon urak részére, kik a verseny napján első díjat nem nyertek. Nevezések a helyszínen. Elsőnek: kis ezüst érem, másodiknak és harmadiknak: bronz érem.

Általános versenyszabályok. Nevezési zárnapp 1894. július 18-án szerdán déli 12 órakor

Budapest-pécsi távverseny.

A „Hunnia Magyar Bicycle Club” és „Pécsi Kerékpár-Egyesület” által 1894. évi augusztus hó 19. és 20-én rendezendő országos jellegű távverseny sorrendje és feltételei.

Utirány: Budapest-Mohács-Pécs. Táv: 227,6 km. Tét: 5 frt, bánat 5 frt.

Elsőnek: a pécsi hölgyek díja, a „H. M. B. B.” tiszteletdíja és ezüst érem, ha a távot 13 órán belül teszi meg, arany érem, másodiknak ezüst érem (ha a távot 13 órán belül teszi meg, kis arany érem) és Zsolnay Vilmos a „P. K. E.” elnökének tiszteletdíja, harmadiknak ezüst érem és a „P. K. E.” elnökének tiszteletdíja, negyedik-, ötödik- és hatodiknak: tiszteletdíj és ezüst érem, mindazoknak, kik 18 órán belül érkeznek a célhoz, ezüst érem adatik.

Nevezési zárnapp 1894. évi augusztus hó 10-én déli 12 órakor. Nevezések a Hunnia Magyar Bicycle Club titkárságához (Budapest Andrassy-út 51.) posta utjára ajánlottan, a borítékon e szó „nevezés” feltüntetésével küldendők. A tét és bánat melléklendő. A bánat indulás esetén visszatérítetik. — A nevezésnek tartalmazni kell: a versenyző vezeték és keresztnévét, foglalkozását és lakását, melyik sportegyletnek tagja, az illető egylet titkárságának vagy elnökségének hivatalos láttamzását, a tétet és bánatot, kísérő (pace maker) nevét és lakását. — A záridőn túl érkezett vagy tét és bánat nélkül nevezések figyelembe nem vétetnek. — Nevezhet bármely magyarországi sportegylet tagja, kinek lakhelye állandóan Magyarországon van. — Nevezéseket a versenybizottság minden indoklás nélkül visszautasíthat.

Az indítás 1894. évi augusztus hó 19-én vasárnap reggel 3 órakor történik a budai vámsorompón túl 3 km-re eső vasuti áthidalás alatt.

Kerékpár-verseny Veszprémben.

A veszprémi tornaegyesület múlt hó 24-én délután tartotta meg bicikliz versenyeit, amelynél fényesebbet e téren még semmi féle egyesület nem produkált Veszprémben. Az idő is kedvezett a versenynek. Az első igazi nyári meleg nap volt, a hosszas esőzések után.

A budapesti biciklisták a déli vonattal érkeztek meg, kik elé a tornaegyesület tagjai részint lóháton, részint biciklikken kivonultak, úgy hogy a bevonulás maga a vasutról igen érdekes volt. Délután 2 órakor zárták el a pápai országotat mindegy kilométernyire kordonnal, melyen belül csakis jegyekkel lehetett bejutni. A kordonon belül volt zene, Laczi-konyha, sörmérés, totalizateur, rögtönözött tribünök, s mintegy 200 szék, a mely 3 órára mind el volt már foglalva Veszprém város legintelligensebb osztálya által. Az indításokat ágyu szóval, az érkezéseket kürt szóval jelezték. 4—5000 főre tehető a jelen voltak száma. A versenybírói páholyt kék, fehér, tornaegyleti és nemzeti színű zászlók jelezték.

I. Az első indítás 3 órakor vette kezdetét. Megnyitó verseny. Távolság 2000 méter. A 14 nevezett közül hatan indultak. Első díjat — oklevelet — nyerte Wiegand Rezső R. K. E. tag, a második díjat nyerte — líkór servire — Jüngling József N. K. E. tag.

II. A tételny verseny 2500 m. pályán 3 ó. 30 perczkor vette kezdetét, mind a 4 nevező indul; I. díjat — oklevelet — nyerte Friedmann Ignác V. T. E. tag; II. díjat — asztal készletet — Vizner Jenő V. T. E. tag.

III. A Tornaegyleti díjakért távolság 6000 méter, Márkótól Veszprémig, 4 nevező közül hárman indultak; első díjat — egy igen csinos női kézi munkát — nyerte Friedmann Ignác V. T. E. tag másokat — ezüst dohány szelenczét — dr. Véghely Kálmán V. T. E. tag.

IV. A record versenyre, 2000 méteres pályán 12 nevező közül hárman indultak, első díjat — oklevelet — nyerte Rottenbiller János N. K. E. tag, ki 3 perc 10 másodperc alatt érkezett be; második díjat — szivar készletet — nyerte Wiegand Rezső, ki 3 p. 20 mp. alatt érkezett be.

V. A hölgyek díjaért — igen szép ezüst czigarette tárcza — 2500 méteres pályán 17 versenyző közül hatan indultak, győztes lett Rottenbiller János N. K. E. tag.

VI. A vigasz versenyre hatan jelentkeztek. 2000 méteres pályán elsőnek Szabó Jenő, másodikul Müller Dávid karmadikul Benke Lajos érkeztek be.

VII. A lassu verseny 100 méternyi pályán utolsóinak érkezett, s így a verseny győztese lett Csenkey Elemér oklevél díjat nyert.

A versenyek ezzel kimerítve lévén, esti 7 órakor nagy bicikliz corzó rendeztetett, melyben 32-en vettek részt. A nemzeti kaszinó előtt este 8 órakor térzene utánna a kaszinó helységeiben bankett és táncmulatság volt, ugyanitt osztotta ki a díjakat buzdító és köszönő szavak kíséretében dr. Óváry Ferencz tornaegyleti elnök, kinek, valamint Csolnoky Viktor verseny titkárnak a verseny rendezése körül az oroszán rész munka jutott ki.

A táncmulatság egész kivilágos kiviradtig tartott, résztvettek: asszonyok: Ferenczy Károlyné, Hets Ferenczné, Horváth Sándorné, Jankó Kálmánné, Keserü Elekné, Kenessey Móriczné, Köves Jánosné, Molnár Nándorné, Perlaky Józsefné és Virkler Mártonné. Leányok: Bingen Margit, (Erdélyből) Ferenczy Lujzika, Hets Margit, Jankó Miczi, Keserü Ilona, Kenessey Clodin és Milike, Köves Margit, Molnár nővérek Janka és Paula, és Stoll Böske.

A verseny tiszta jövedelme 30 frt, mely az egyleti bicikliz hátralékos vételára törlesztésire fordítatott.

A valóban jól sikerült versenyek buzdításul szolgálhatnak a torna egyesületnek, hogy a sport élet fejlesztése czéljából versenyeit évenként kétszer megtartsa.

Felhívás

a magyar sporttársakhoz.

Mélyen tisztelt Uraim!

A „Pécsi Kerékpár-Egyesület” és a székesfővárosi „Hnnia Magyar Bycycle-Club” szövetkezve egymással, elhatározták, hogy a magyar kerékpár-sport emelése és fejlesztése czéljából, nem riadva vissza a nagy költségektől, Budapestről Pécsre távversenyt rendeznek.

Ezen a bécs-berlinihez hasonló nagyszabású kerékpárverseny, folyó év augusztus havában fog megtartani.

A „Pécsi Kerékpár-Egyesület” ezen ünnepélyre „Emlékkönyv a budapest pécsi versenyről” címmel egy alkalmi könyvet szándékozik kiadni, mely a magyar sportviszonyokat, a hazai clubbok történetét és a nevesebb sportférjak életrajzát, arcképeit és emléksorait fogja tartalmazni illetőleg ismertetni.

Van szerencsém mély tisztelettel felkérni a t. sporttársakat tetszés szerinti czikkeikkel (étleírás, sportegyletek ismertetése, kalandok) vagy emléksorokkal megszerint e mű tartalmát gazdagítani sziveskedjenek.

Miután a könyv sajtó alá rendezése hosszabb időt veend igénybe, sziveskedjék a fenn kértet *legkésőbb f. hó 20 ig* kezeimhez juttatni.

Azon reményemnek adva kifejezést, hogy a magyar sporttársak nem fogják megtagadni a bizottság nevében előterjesztett kérelmemet.

Maradok kiváló tisztelettel

a budapest-pécsi verseny pécsi rendező-bizottságának nevében:

Bolgár Tivadar,

a „P. K. E.” titkár, az „Emlékkönyv” szerkesztője.

Az „Ujvidéki kerékpár egyesület” által a múlt hó 24-én tartott országúti record verseny eredménye a következő:

A tíz kilométer hosszú utat a haladók csoportjában: 1. Zsivánovits Ignác 15 p. 55 mp. 2. Geisler Károly 16 p. 17 mp. 8. Lovrekovits Ferencz 17 p. 38 mp. 4. Löwinger Dezső 18 p. 16 mp. 5. Haller Arthur 18 p. 19 mp.

A kezdők csoportjában: 1. Kuszt 16 p. 03 mp. 2. Metzinger Lajos 16 p. 20 mp. 3. Dr. Belehorszki János 24 p. 16 mpnyi idő alatt tették. Tekintve, hogy az út egy ötödrésze ujonnan volt kavicsolva s alig volt használható, az eredmény igen fényesnek mondható.

ATHLETIKA

A „Miskolezi Athleta kör”

1894. június 17-én Miskolc városa közházának nagytermében tartotta évi rendes közgyűlését.

Jelen voltak: Petro József, athl. köri II. elnök, Gálffy Ignác igazgató, Andor Tivadar jegyző, Koris Kálmán athl. köri, Katona József turista oszt. pénztáros, Diószeghy György számvizsg. bizottsági elnök, Hidvégi Benő, ifj. Kühne Adolf vál. tagok, id. Kühne Adolf, Nikkel József és Veidlich Pál tagok.

Tárgyai: 1. Évi jelentés az athleta-kör működéséről.
2. Évi jelentés a turista-osztály működéséről.

3. A számvizsgáló bizottság jelentése 1893. évi számadásokról.

4. Jelentés a turista-osztály kölönválása tekintetében és ebből kifolyólag a turista-osztály önálló megalakulása.

5. Az athleta-kör tisztviselőinek és választmányának megválasztása.

6. Esetleg az elnökségnél a közgyűlés előtt három nappal bejelenthető indítványok.

Elnök felhívására a jegyző felolvassa az *athleta-kör 1893. évi működéséről szóló elnöki jelentést*. E szerint a kör gyakorlatait több-kevesebb érdeklődéssel, a július és augusztus hónapokat kivéve egész éven át rendszeren tartotta heti három órában esti 6—8-ig felváltva a vívást, tornázást és vegyesen mindkettőt.

Volt összesen 95 gyakorló óra, melyeken megjelent összesen 567 tag; az átlagos szám 6'36. Ezen átlagos szám a legalacsonyabb volt január hónapban (4'25), és legmagasabb márczius hónapban (10). — A kör művezetői: *Kiss Pál* ur a vívásban és *Andor Ti-vadar* ur a tornázásban odaadó, a tagok őszinte elismerését megérdemlő ügyszeretettel működtek. A rendes tagok száma volt 1893, január 1-én 56, 1893. év folyamán felvétetett 4 tag, kilépett 7 tag, maradt 1893. évi december 31-én 53 tag. A folyó 1894-ben belépett 3 taggal szemben kilépett 13 és a tagdíjak fizetésének elmulasztása miatt kizárófott 2 tag és így a rendes tagok száma jelenleg 41. — A folyó ügyek elintézésére tartott a kör egy közgyűlést és 5 választmányi ülést. Ez utóbbiak legfontosabb intézkedése volt a t. közgyűlés 1893. évi márczius 7-én hozott határozatához képest az athl. kör és a turista-osztály külön választásának elrendezése. A határozat értelmében ugyanis a választmány azon megbízatást kapta, hogy javaslatát a turista-osztálylyal egyetértőleg az ennek részére előkészítendő alapszabály-tervezettel együtt a t. közgyűléshez akként előkészítve adja be, hogy a közgyűlés alkalmával a turista-egylet önállóan is megalakulhasson. A megbízatáshoz híven a választmány és a turista-osztály egy vegyes bizottságot küldött ki, mely a körülmények megfontolása után abban állapodván meg, hogy a turista-osztálynak az országos turista-egylet kötelekében „Borsodi Bükkegylet” czim-mel leendő megalakulását hozza javaslatba; nem alapszabályt, hanem a „Magyar Turista-egylet” alapszabályai értelmében „Ügyrend”-et dolgozott ki és mutatott be a választmánynak. — A választmány f. évi febr. 14-én tartott ülésében meghallgatván a vegyes bizottságnak egy a csatlakozást ajánló indokolására mint a bemutatott „Ügyrend”-re vonatkozó jelentését, mind a csatlakozásra vonatkozó javaslatot, mind pedig az „Ügyrend”-et pártolással terjeszti a t. közgyűlés elé.

Jelenti továbbá, hogy a mult évi közgyűlés határozatához képest a pártoló tagokhoz felhívás intéztetett arra nézve, hogy nyilatkozzanak az iránt, vajjon a különválás után az athl.-körhöz vagy a turista-egyletbe kívánnak-e csatlakozni? A felhívás folytán beérkezett nyilatkozatoknak figyelembe vétele mellett az athl.-kör pártoló tagjainak száma 32, a turista-egylet tagjainak száma pedig 151-ben állapított meg.

A jelentés végre megjegyzi, hogy a kör ezzel forduló pontra ért. A „Miskolci Athleta-kör” mint a méhkas kibocsátja az első rajt, hogy ez magának önálló telepet rendezve be teljesítse a maga hivatását. Életerős rajt bocsát ki, mert 151 taggal egy testület a jövő fejlődésbe vetett reménnyel alakulhat meg és az athleta-kör, midőn növendékét szabad szárnyára bocsátja, bizony-nyal meg fogja őrizni továbbra is azon rokon köteleket, mely a két egyesületet a társadalmi élet élénkítésére és a testi egészség fejlesztésére irányuló főczéljuknak és hivatásuknak egyező természete által — egymáshoz kapcsolja. Ezen jelentéssel a II. elnök a t. közgyűlés

bizalmából általa eddig elfoglalt állásáról egyuttal el is bucsuzik, kérve az eddig tanusított szives jóindulat megtartását.

A Hódmezővásárhelyi torna- és vívó-egylet

1894-ik évi országos jellegű torna- és atletikai versenyeinek feltételei.

A verseny ideje: 1894. augusztus 19-én d. e. 6 óra és d. u. 3 óra. Nevezési zárnap: 1894. augusztus 15-én déli 12 óra. Versenypálya; a hód-mező-vásárhelyi népkert, szegedi út és a Tisza folyam. Nevezések, tét és bánat dr. Draskóczy Pál rendező bizottsági elnökhöz (Hód-Mező-Vásárhely, IV. ker. Szentesi-utca 28. sz.) küldendők.

I. *Futás járás*. 15 kilometer. Pálya a szegedi országút, a 8-ik km. karótól a vásárhelyi vámházig és vissza. Indulás reggel 6 órakor. Elsőnek: arany érem, másodiknak: ezüst érem, harmadiknak: bronz érem. (Nyílt verseny.)

II. *Távol uszás*. 3000 m. Pálya a Tisza az algyői kompnál letelé. Indulás egy fél órával az első verseny befejezése után. Elsőnek: arany érem, másodiknak: ezüst érem, harmadiknak: bronz érem. (Nyílt verseny.)

III. *Gyors uszás*. 300 m. Pálya a Tisza az algyői kompnál. Elsőnek: ezüst érem, másodiknak: bronz érem. (Nyílt verseny.)

IV. *Kerékpár-verseny*. Távolság 10 km. (25 kör a népkerti pályán). Bármilynemű egyesülésű kerékpárral. Elsőnek: ezüst érem, másodiknak: bronz érem. (Nyílt verseny.)

V. *Szertornázás* magas korláton és nyújtón. Versenyző mindkét szeren 3 tetszés szerinti gyakorlatot mutat mutat be, az eredmény együttesen bírálják. Győztesnek: „A hódmező-vásárhelyi hölgyek díja” és ezüst érem, másodiknak: ezüst érem, harmadiknak: bronz érem. (Nyílt verseny.)

VI. *Távol ugrás*. Az iramodás tetszés szerinti. Az elugrás 10 cm. magas deszkáról történik. Minden versenyző a próba-ugráson kívül, amely nem kötelező, 3 ugrást tehet, melyek közül a legnagyobb számít. Hátra esés, vagy visszalépés esetén az ugrás nem számít s csak mint a három ugrás egyike jön tekintetbe. Csak 5 m. 75 cm.-nél nagyobb ugrás díjazatik. Győztesnek: ezüst érem, másodiknak: bronz érem.

VII. *Síkfutás*. Távolság 402½ m. Elsőnek: ezüst érem, másodiknak bronz érem. (Nyílt verseny.)

VIII. *Kerékpár-verseny*. Távolság 3000 m. (7 és ½ kör.) Bármilynemű együlékes kerékpárral. Elsőnek: ezüst érem, másodiknak: bronz érem. (Zárt verseny.)

IX. *Súly dobás távolba*. Súly 7½ kg. A dobás a földről történik. Roham megengedve. Egy próba- és három verseny-dobás. A négy dobás közül a legnagyobb számít. A ki közvetlenül a dobás után előre lép, annak ezen dobása eredményként nem számít. Győztesnek: ezüst érem, másodiknak: bronz érem, 960 cm. alól nincs díjazás. (Nyílt verseny.)

X. *Kerékpár-verseny*. Távolság 5000 m. Bármily-nemű együlékes kerékpárral. Elsőnek: arany érem, másodiknak: ezüst érem, harmadiknak: bronz érem. (Nyílt verseny.)

XI. *Kardvivás.* Egész testre, 6 „volt“-ra. A párok sorshuzással alakíthatnak. Győztesnek „Egyleti díj” és ezüst érem, másodiknak: bronz érem. (Nyílt verseny).

XII. *Magas ugrás* 10 cm. magas deszkáról 120 cm. állandó távolságról. Aki a pálczát leüti először javít, másodszer eláll. 165 cmen alól díjazás nincs. Győztesnek: ezüst érem, másodiknak bronz érem. (Nyílt vers.).

XIII. *Vigas verseny.* Síkfutás. Távolság 300 m. Részt vehetnek, akik a versenynapján versenyeztek, de első díjat nem nyertek. Nevezés a helyszínén a titkárnál. Elsőnek: bronz érem.

XV. *A díjak ünnepélyes kiosztása.*

Vetrő Lajos Endre,
elnök.

Dr. Imre József,
titkár.

József Ágost főherczeg, mint uszó. Pozsonyból írja hogy József Ágost főherczeg tegnap délben Weinek főhadnagy kiseretében, átuszta a Dunát, még pedig hat perc alatt. A főséges uszó minden észrevehető elfáradás nélkül érkezett a tulsó partra. Tekintve azt, hogy Pozsonynál a Duna igen gyorsan folyik, ez igen szép eredmény, melyet csak a legjobb uszók bírtak eddig elérni.

Lapunk 12-ik számában közölt római zarándokú programjában az a változás állott be, hogy az f. évi szeptember hó 19-re elhalasztatott.

LÖVÉSZET.

A király-lövészet eredménye. A budai lövöldében 3 napig tartott, a minden évben ismétlődő királylövészet. A díjlövészet június 29-én reggel 8 órakor vette kezdetét és tegnap éjjel, jobban mondva virradatkor tánczczal fejeződött be. A díjak nyertesei a következők:

I. Az ünnepi verseny czéltáblán Benkő Ferenc nyerte 33 körrel József kir. herczeg díját és 10 darab cs kir aranyat. A második díjat (8 arany) Ecker János (Ujvidék) és a harmadikat Konda Samu nagyváradi malomigazgató nyerte.

II. A rendes czéltáblán közép lövésekre 1-ső Benkő Ferencz 20, 2-dik Jellinek Ansal 19, 3-dik Prohaszka Henrik 16 jó lövéssel.

III. A mezei táblán 300 méter távolságra 1. Nikolics Izidor t. bíró (Szabadka), 2 Eckert János, 3. Freiberger Pál. Ugyanezen a táblán a legtöbb találó lövést (17/36) Benkő Ferencz ejtette.

IV. A pisztoly-czéltáblán való lövés volt a lövő verseny egyik legérdesebb pontja. A verseny első díját Gajári Ödön országgyűlési képviselő nyerte. A II-dik díjat Vojnich Oszkár 15-ös osztalékkal és a III-ikat Karritz András nyerte el. Megemlítjük azonban, hogy ugyanezen táblánál legtöbbször talált Vojnich Oszkár ²⁰/₁₅ körrel, Axaméth Lajos dr. miniszt. tanácsos és Molnár Béla orsz. képviselő, ki egyszersmind a legtöbb középlövészel Darányi Ignácznak e czélra tűzött díját nyerte.

V. Az ünnepi pisztoly-körtáblán az első díjat Vonich Oszkár nyerte el, ki 43 kört 3 lövéssel lukasztott át, a mi mindenesetre rendkívüli dolog, mert már 45 körnek 3 lövéssel való átlövése madjnem a fizikai lehetőségek közé tartozik. A II-ik díjat Tamási Lajos 42 körrel, a III-ikat Paur Lajos és Molnár Béla 40 körrel vitték el.

VI. A mozgó vadászczéltáblán az I. díjat Reich

Zoltán dr. nyerte el, a ki 10 lövés közül 9-szer találván, a Fejérváry br. által e czélra felajánlott gyönyrü művü puskáját nyerte. A II. díjat Heinrich Ferencz dr. és a III. díjat Vojnich Sándor nyerte el.

VII. A hölgyek czéltáblájára szóló verseny folyt le a legnagyobb érdeklődés mellett, hol is az első, özv. Angerer Berta urnó által felajánlott 1 drb aranyat Fischer Románné urnó által 43 körlövészel, a 2-dik, az egyesület által feajánlott szintén 1 drb aranyat Pártos Gyuláné, s a 3-dik Bendel Gusztávné nyerte.

CSÓNAKÁZÁS.

Nyilvános amateur evezős verseny

volt a Dunán f. hó. 1-én melyet a magyar evezős egyletek országos szövetsége rendezett, ha nem is mondható teljesen sikerültnek, azért meglehetünk elégedve ennyi eredménnyel is oly hosszú elpazarolt idő után.

Az egyes versenyek lefolyása külömben a következő volt!

I. *Juniorok négyes versenye.* A „Neptun” pompás négyese 9 perc és 2 mpercz alatt könnyen érkezett be elsőnek, — 18 mperczcel előzve meg a „Nemzeti-hajós-egylet” kiküldötteit. Öt ezüst érem jutott a győztes csapatnak.

II. *Bajnoki verseny.* Az örökös vándordíj ez időszerinti védője, Lintner Sándor a „Nemzeti-hajós-egylet” tagja, hamarosan kiállott a versenyből, a versenyben maradt „Szegedi csónakázó-egylet”-tel azután könnyen elbánt Dietzl Gusztáv a „Neptun” tagja, a ki e győzelmével egy esztendőre bajnokságot szerzett magának.

III. *A négyevező nemzetközi versenyre* nem jött el a bécsi „Union”, a mely — úgy látszik — feleslegesen tartotta, hogy az otthon elszenvedettek után még itt is szerezzen egy újabb vereséget. A vereség ilyen módon a „Neptun”-nak maradt, melyet általános meglepetésre a „Nemzeti hajósegylet” a második helyre szorított, teljes egy fél másodperczcel előzven meg hatalmas versenytársát. Tiszteletdíj és öt ezüst érem járt az elsőnek.

IV. *Az állami díjat* walkoverben vitte haza a „Neptun” négyese.

V. *A kezdők skiffversenyében* is a „Neptun” tagjái Szendey Béláé lett a diadal, a „Győri csónakázó-egylet” kiküldöttje ellenében. 6 perc és 29 másodperc alatt tette meg a pályát. Ezüst érmet kapott.

VI. *A hajósok és molnárok* vidám lefolyású versenye Molnár Istvánnak jutatta az első díj 10 pengő forintját. A győztes kijelentette, hogy a díjat Gambrinus isten oltárára áldozza, a mit a közönség megnyugvással vett tudomásul.

VII. *A tiszai regatta-szövetség* díja is walkoverrel sülyedt. A „Neptun” négyesének nem akadt vetélytársa.

VIII. *A balatoni díjban* még egyszer összemérték erőiket a „Neptun” és a „Nemzeti hajós egylet”. A mérkőzés a „Neptun” javára dőlt el, melynek tagjai 5 perc 24 másodperc alatt jöttek be elsőnek, 21 másodperczel előzve meg ellenfelét.

A versenyek fél nyolczkor értek véget.

Saját készítményű
torna-eszközök
 valódi angol croquet és
Lawn-Tennis

játékok. Kötél- és kenderárak, ostor és ostornyél (nagyban). Mindennemű **hálók, függágyak, kötelek, ponyvák, zsákok és szivacsok.**

SEFFER ANTAL Budapest (Károly-laktanya) Károly-utca 12.

Képes árjegyzékek bérmentve.

Javitásokat elfogadok.

Legujabb szerkezetű kerékpárok.

Nagy választék valódi angol és német kerékpárokból.

Herbster Károly

raktárában

Budapest, Károly-körút 3. szám.

1894. évi árjegyzék ingyen.

LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVÓNIÁBAN.)

Elsőrangú kutforrás és gyógyfürdőhely

Enyhe éghajlat.

Egyedüli jódhévíz a Continensen 64° Celsius

Az idény tartama márcziustól október végéig. Gyógyjavallatok: A gyomor és bélcsatorna mindennemű hurutos bántalmánál, hólyagbetegségeknél, csuszos és közsvényes kóralakoknál, görvélykóros és különféle vérhajoknál.

Kiterjedt árnyékos park, saját gyógyzenekar, fedett sétány, díszes és kényelmesen berendezett szállodák és magángyógyintézetek.

100 vendégszoba.

Kitűnő étkezés mérsékelt árak.

Vasuti összeköttetés: Pakratz Lipik (cs. és k. szab. déli vasut). Okucan (m. kir. államvasutak.)

Vadászterület

kerestetik bérbevétel czéljából, lehetőleg a főváros közelében. Szíves ajánlatok a „Herkules” kiadóhivatalához intézendők.

FÖLDESZ L.

puskaműves

Budapest, Muzeum-körút 9 szám.

Ajánlja jó hirnevű

fegyvereit

kezesség mellett,

továbbá mindennemű **revolvereket** és teljes **vadászfelszereléseket.**

Árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek. Javitások legolcsóbban számíttatnak.

Porzolt Kálmán

munkái:

- A párbaj.** Színmű 1 felv. Előszőr adatott a nemzeti szín- frt/kr. házban 1881-ben 40
- Szerencsétlen furulyások.** Elbesz. 1883. 1 —
- Viharos élet.** Elbeszélések. 1886 1 —
- Fürdői emlékek.** Elbesz. 1887. (Képekkel.) 1 —
- Sport és szerelem.** Elb. 1887. (Képekkel.) 1 —
- Amor im Bade.** A „Fürdői emlékek” német kiadása. Berlin 1891. Ára 1 márka.
- Herkules** Testgyak. és sportközl. 1884. Első évfolyam 6 —
1885. Második évfolyam ... 8 —
1886. Harmadik évfolyam... 8 —
1887. Negyedik évfolyam.. 8 —
1888. Ötödik évfolyam 4 —
1889. Hatodik évfolyam ... 4 —
1890. Hetedik évfolyam... 4 —
1891. Nyolczadik évfolyam 4 —
1892. Kilenczedik évfolyam 4 —

Képes sportnaptár. 1886. évre 1 50

A testgyakorlati oktatás rendszere. A testgyakorlati oktatásra vonatkozó törvények és rendeletek gyűjtemény. 1886 — 80

Reform-naptár 1892. Politikai és szépirodalmi tartalommal — 40

A Dunántúl irásban és képen. (Dunántúli képes naptár 1892) 1 —

Ugyanaz II-ik kötet 1893-évre 1 —

Porzolt Jenő:

A korcsolyazás kézi könyve. Képekkel..... 1 —

Porzolt Lajos munkái:

A magyar labdajátékok könyve. Képekkel s gróf Eszterházy Mihály előszavával..... 1 —

A tornázás kézikönyve. Képekkel. 1 20

Tornakartyák. Képekkel 1 —

Mindezen munkák kaphatók a „Herkules” kiadóhivatalában (Budapest, József-körút 5. sz.)

KAJÁRI DEZSŐ

KARLSBADI

cipő-különlegességek.

Budapest, Dorottya-utca 8. sz. a.

Ajánlja legdusabb választékban férfi-, női- és gyermek cipő-árúit a nyári idényre

a legolcsóbb árak mellett. — Különös ügyelemmel

velocipédező, turista és hegymászó tornaczipőket, vadász-csizmakat

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részére: egymint:

tiszti cipők, galoschnik v. gumiezi pők, ugy szinte vízmentes cipőket és kényes lábra különlegességeket

nagy választékban raktáron tart. Vidéki megrendelések mérték vagy minta-cipő szerint leggyorsabban elkészültek.

Torna- és sport ruházati kellékek

raktára.

CZIM:

Karl Braunstein (Turnwart) Georgswalde. (Böhmen).

Tornász-nadrágok tricoból, Tornáingek, torna-övek, torna-czipők különböző fajtaból.

Velocipéd-czipők, turista-czipők, séta-czipők szövetből és bőrből, bőrvagy reczés gumi-talppal.

„Hidalgo” szabadalmazott sport-czipő sarok nélkül Lip-ia-talppal.

Szállítás utánvét mellett.

Kimerítő árjegyzékek ingyen!

Képek és képkeretek a legnagyobb választékban

a legegyszerűbbtől a legremekebbig való kivitelben legmérsékeltébb árakon kaphatók csakis TINTNER MIKSA műtárában Bécs, 1, Opernring 19.